

HRVATSKI VOJNIK

Broj 32. Godina III. 6. svibnja 2005. www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 7 KN

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

**U Okućanima svečano
obilježena deseta obljetnica
operacije Bljesak**

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771330 500003

WELLINGTON

Novac za nove ljudi

Novozelandske vlasti najavile su da će u sljedećih deset godina povećati svoju proračunsku potrošnju za obranu, i to za iznos od 3,4 milijuna američkih dolara, kako bi sprječile osipanje osoblja u obrambenom sustavu. "Većina novca bit će potrošena na novačenje, zapošljavanje i obuku oko 2000 ljudi", izjavio je ministar obrane Mark Burton. To znači da će svota za obranu u godišnjem proračunu oceanijske države ubuduće biti otprilike 1,5 milijardi dolara. Trenutačno u sustavu radi oko 10 700 djelatnika.

BAGDAD

Jedan avion pronađen, drugi...

Utrenjku dovršetka ovog broja Hrvatskog vojnika, još je nepoznata sudbina aviona američkih marinaca F-18 i njegovog pilota koji je nestao 2. svibnja tijekom noćnog leta. Njegov kolega, nestao u istoj misiji, uskoro je pronađen mrtav u olupini aviona istog tipa. Piloti su poletjeli s palube nosača USS Carl Vinson, koji je bio stacioniran u vodama uz obalu južnog Irača. Američki vojni glasnogovornik je izjavio da nema indikacija da su letjelice bile izložene neprijateljskoj vatri. Ne zna se jesu li se možda sudarile tijekom snažne pješčane oluje koja je pogodila središnji Irak u vrijeme kada su avioni nestali.

ATENA

Pirati ili pobunjenici?

Grčka ratna mornarica je 2. svibnja poslala fregatu, helikopter i tim specijalaca da istraže situaciju na norveškom trgovачkom brodu čiji je kapetan poslao kodirani signal s porukom da su ih napali pirati. No, izvor iz grčkog ministarstva obrane, kako navodi Reuters, kaže da je možda bila riječ o pobuni posade. Iz Oslo, iz norveške udruge brodovlasnika, stiglo je priopćenje da su obaviješteni o incidentu na tom "vrlo malom brodu", ali imaju kontradiktorne informacije pa ne mogu dati komentar. Nisu objavljeni detalji o tome što je prevoz brod, koji se u trenutku poziva nalazio oko 80 nautičkih milja jugozapadno od luke Pilos na Peloponezu i plovio prema njoj.

ZALJEV ADEN

Eskadra spasa

Uzaljevu Aden, blizu somalijske obale, skupina od tri američka i jednog njemačkog ratnog broda 29. travnja spasila je 89-oro putnika brodića koji se prevrnuo zbog prenakrcanosti. Eskadra je primijetila sumnjičiv brod, približila mu se i ustanovila da je na njemu previše putnika i da ne može ploviti. Brod se prevrnuo tijekom evakuacije ljudi na ratna plovila. Sigurno je da je poginulo petero putnika i članova posade broda, a vjerojatno je taj broj i veći, zapovjednik je rekao da je na brodu bilo 135 putnika. Koja je bila svrha fatalnog putovanja nakrcanog plovila, nije objavljeno.

VILNIUS

Tronacionalna bojna na Kosovu

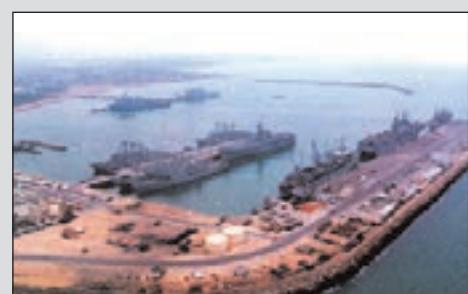

Litva, Poljska i Ukrajina planiraju uspostaviti zajedničku bojnu pod nazivom LITPOLUKRBAT koja će sudjelovati u UN-ovoј misiji na Kosovu, izjavio je litvanski ministar obrane Gediminas Kirkilas. S poljskim kolegom složio se da bi postrojba mogla zaživjeti do kraja ove godine. Konzultacijama će se uskoro pridružiti i Ukrajina, koja je načelno dala svoj pristanak. Prema Kirkilasu, Litva će u bojnu dati 140 vojnika, a Poljska i Ukrajina po 200 do 300. Ovakva tronacionalna bojna će na Kosovu zamijeniti aktualnu postrojbu koju čine Poljaci i Ukrajinci.

MADRID

Američki specijalci u Roti?

Sjedinjene Američke Države planiraju koncentrirati svoje europske specijalne postrojbe u bazi Rota blizu Cadiza, navodi španjolski visoko-

nakladni list El País. Zasad su one stacionirane na više lokacija u Velikoj Britaniji, Njemačkoj i Italiji. Takav potez bi, kako se kaže u listu, bio u skladu s odlukom

Pentagona da pregrupira svoje snage u Europi i smanji broj vojnih baza, a mogao bi biti razmatran tijekom posjeta španjolskog ministra obrane Josea Bona SAD-u.

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@mohr.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@mohr.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@mohr.hr)Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@mohr.hr), Domagoj VlahovićNovinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić,
Fotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,

Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prevod: Jasenka Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo
tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidiya Bogišić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisak:

AKD AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2005.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RHTemeljem Zakona o medijima (stavak 1 članak 34)
objavljujemo podatke o finansijskom poslovanju
tiskovine "Hrvatski vojnik":Tiskovina: MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
Adresa: Trg Kralja Petra Krešimira 1 Zagreb

Vlasnička struktura: u 100%-tnom vlasništvu Republike

Hrvatske

Prihodi: 270.646,28 kuna

Rashodi: 1.699.862,70 kuna

Prosječna naklada: 6000 komada tjedno

IZ SADRŽAJA

Reformom do oticanja nedostataka, opremanje sukladno prioriterima

Opremanje i modernizacija OS RH moraju se temeljiti na nekoliko ključnih projekata za sve tri grane, koji će se, primjenom offset programa, maksimalno koristiti domaćim proizvodnim kapacitetima u suradnji sa stranim strateškim dobavljačima...

Strana 4

Sjajna pobjeda koja je najavila veličanstvenu Oluju

Pobjeda u Bljesku najavila je Oluju kojom
je ostvarena sloboda i mir za hrvatski
narod i hrvatsku državu. Dokazala je
sposobnost hrvatskog naroda da se sam
brine o sebi, što je svijet prepoznao i
vrednovao, istaknuto je u Okućanima

Strana 8

Strojevi protiv mina

Primjenom strojeva, ponajprije zbog bitno veće produktivnosti u odnosu na ručno pretraživanje sumnjivog terena, smanjuje se i cijena po jedinici površine obradenog tla. No, strojevi ipak ne mogu nadomjestiti čovjeka, što znači da sve metode imaju svoje mjesto i ulogu, zaključak je sudionika savjetovanja

Strana 12

Reforme ruskih oružanih snaga

Razvoj ruske (ranije sovjetske) ratne doktrine i koncepcije nacionalne sigurnosti realizira se vrlo slojevito. Uz sve probleme nastale raspadom SSSR-a postavilo se i pitanje donošenja nove vojne doktrine jer je u novim prilikama stara sovjetska vojna doktrina bila prevladana

Strana 21

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

Mate Raboteg

državni tajnik

Ministarstva obrane RH

- **okosnica modernizacije za HKoV je proizvodnja oklopnog vozila pješaštva**
- **za HRM planira se izgradnja višenamjenskog izvanobalnog ophodnog broda**
- **težišni dugoročni projekt modernizacije HRZ-a i PZO-a je nabava novog borbenog helikoptera**

Reformom do otklanjanja nedostataka, opremanje sukladno prioritetima

Reforma oružanih snaga na području upravljanja ljudskim resursima mora otkloniti postojeće nedostatke, a to su nepovoljna starosna struktura, nepovoljni omjer broja časnika, dočasnika i vojnika, slaba protočnost osoblja u sustavu promicanja zbog nepovoljne strukture činova... Opremanje i modernizacija OS RH moraju se temeljiti na nekoliko ključnih projekata za sve tri grane, koji će se, primjenom offset programa, maksimalno koristiti domaćim proizvodnim i razvojnim kapacitetima u suradnji sa stranim strateškim dobavljačima

Vesna PINTARIĆ,
snimio Davor KIRIN

Opremanje i modernizacija OS RH provodi se u skladu s proračunskim mogućnostima, a sukladno prioritetima. Procjenjujemo da će se do 2015. dovršiti opremanje OS RH borbenim i ostalim potpornim sustavima sukladno partnerskim ciljevima

Dostizanje planiranog izgleda OSRH do 2009. godine, opisanog u Strategijskom pregledu obrane, moguće je uz provedbu konzistentne i planske politike upravljanja osobljem. Isto tako dostizanje potrebnog stupnja modernizacije OS RH do 2015. godine, koje bi jamčilo sposobnost provedbe budućih misija i zadaća, realno je, no uz ispunjenje nekoliko važnih uvjeta. O tome što još treba učiniti ili promijeniti, koje uvjete zadovoljiti te što smo do sada postigli, razgovarali smo s Matom Rabotegom, državnim tajnikom MORH-a.

Strategijski pregled obrane u kojem je definiran budući izgled OSRH spominje smanjenje broja ljudi sa sadašnjih 23 na 16 tisuća u OS i na samo nekoliko stotina u MO. Je li to provedivo, uz koje uvjete i u kojem razdoblju?

Plan izdvajanja osoblja za 2005. predviđa izdvajanje 1733 DVO i 1095 DSiN. Za ispunjenje toga plana predviđeno je 181.397,000 kuna. Plan prijama osoblja za 2005. predviđa prijam ukupno 800 DVO, od toga 200 časnika i 600 vojnika, te 30 DS s VSS-om. Za ispunjenje plana u proračunu MORH-a predviđena su sredstva

od 31.357,400 kuna, koja uključuju obuku i izobrazbu odabranog osoblja, te troškove promidžbene kampanje i zdravstvenih pregleda.

Strategijski pregled obrane deklarira da buduće OS RH veličinom neće prelaziti 16 000 DVO, broj civilnog osoblja u strukturama OS RH neće prelaziti 2000 osoba, a pričuvna komponenta imat će do 8000 pripadnika ugovorne pričuve. Ovim veličinama moraju se pridodati i djelatnici u upravnem dijelu MORH-a, čiji će se broj također smanjivati sukladno izdvajanju onih organizacijskih cjelina iz MORH-a čije zadaće nisu u izravnoj funkciji osnovne djelatnosti. To se odnosi na Sustav MiO, s mrežom COB-ova u kojima radi oko 500 DSiN, a koji je već izdvojen iz MORH-a, i na Službu za gospodarenje nekretninama za koju se traži najpovoljniji model izdvajanja te preustroj i reorganizaciju upravnog dijela MORH-a. Buduća struktura MORH-a uredit će se novom Uredbom o unutarnjem ustrojstvu MORH-a koja će se početi implementirati tijekom 2006. Proces smanjenja oružanih snaga odrazit će se dakle i na novu organizacijsku strukturu MORH-a, te će se uspostaviti relativno malo tijelo koje

će na učinkovit i ekonomičan način upravljati obrambenim sustavom RH.

Zaključio bih da reforma oružanih snaga na području upravljanja ljudskim resursima mora otkloniti postojeće nedostake, a to su nepovoljna starosna struktura (prosječna starosna dob vojnika sada je više od 35 godina, te velika prosječna starosna dob osoblja s nižim časničkim činovima); nepovoljni omjer broja časnika, dočasnika i vojnika, koji je trenutačno 1:1,23:1,35, a ciljani omjer je 1:2:3; slaba protočnost osoblja u sustavu promicanja zbog nepovoljne strukture činova, relativno velik broj upravljačkog u odnosu na provedbeno osoblje te nepovoljna kvalifikacijska struktura i raspored osoblja.

Prema riječima ministra obrane do 2015. mogli bismo dostići potreban stupanj modernizacije OS. Koliko je to realno i uz koje uvjete?

Procjena o dostizanju modernizacije OS RH do 2015. godine, koja bi jamačila sposobnost za provedbu budućih misija i zadaća definiranih u Strategijskom pregledu obrane, realna je, no uz ispunjenje nekoliko uvjeta. Potrebno je provesti izdvajanje neperspektivne namjenske vojne opreme iz operativne uporabe, te politikom upravljanja ljudskim potencijalima i pravilnim dimenzioniranjem strukture snaga dostići ciljanu strukturu trošenja proračunskih sredstava u omjeru: 50% za troškove osoblja, 30% za operativne troškove i 20% za opremanje i modernizaciju. Uz to, nužno je provesti racionalizaciju troškova održavanja OS RH uvođenjem jedinstvenog logističkog informacijskog sustava i simulacijskih sustava te simulatora u izobrazbu i obuku, čime bi se uporaba postrojbi za provedbu vježbi svela na najnužniju mjeru.

Također treba zadržati veličinu obrambenog proračuna na postojećem iznosu od 1,84% BDP, a opremanje i modernizacija OS RH moraju se temeljiti na nekoliko ključnih projekata za sve tri grane, koji će se, kroz primjenu offset programa, maksimalno koristiti domaćim proizvodnjim i razvojnim kapacitetima u suradnji sa stranim strateškim dobavljačima. Programi opremanja i modernizacije OS RH moraju, gdje god je to moguće, razvijati višenamjenske sustave i opremu s dvojnom, civilno-vojnom

namjenom, radi racionalizacije troškova uporabe i ravnomjernog opterećenja drugih resora koji se koriste kapacitetima OSRH. Uz to, nužno je i napuštanje neperspektivnih vojnih objekata, uz oslobođanje angažiranih ljudskih i finansijskih resursa MORH-a za njihovo održavanje, te povrat dijela sredstava ostvarenih njihovom prenamjenom u obrambeni proračun za potrebe modernizacije perspektivnih objekata, kao i za potrebe provedbe programa tranzicije i zbrinjavanja izdvojenog osoblja. Dakle, uz ove uvjete moguće je postići potrebno opremanje i modernizaciju predložene strukture snaga do 2015., a osiguranjem obrambenog proračuna na razini iznad 2% BDP to bi bilo moguće i prije.

Dugoročni projekti opremanja za sve tri grane OS RH

U kojem pravcu i kojom dinamikom će ići daljnji razvoj i opremanje OS RH, tj. na čemu se trenutačno radi u svezi s tim?

Opremanje i modernizacija OS RH provodi se u skladu s proračunskim mogućnostima, a sukladno prioritetima. Što se tiče pokretanja glavnih programa opremanja i modernizacije radi se, u pravilu, o višegodišnjim programima od kojih su neki pokrenuti u 2004. godini, neki u ovoj, a neki su u pripremi. Procjenjujemo da će se do 2015. dovršiti opremanje OS RH borbenim i ostalim potpornim sustavima sukladno partnerskim ciljevima.

Okosnica opremanja i modernizacije OS RH bila bi tri glavna dugoročna programa, po jedan za svaku granu OS RH. Za HKoV to je proizvodnja oklopног vozila pješaštva u "Đuri Đakoviću" - Specijalna vozila. To će biti jedan od najvećih dugoročnih projekata opremanja OS RH, a početak proizvodnje se očekuje do kraja tekuće godine.

Za HRM to je projekt izgradnje višenamjenskog izvanobalnog ophodnog broda, koji bi otvorio modernizaciju HRM-a, posebice u pravcu daljnog razvoja sposobnosti za nadzor i zaštitu ribolovno-ekološke zone na Jadranu, a u sklopu zadaća buduće obalne straže. Projekt bi uključivao izgradnju više brodova u hrvatskim brodogradilištima, no o tome ozbiljna rasprava slijedi tek nakon izrade studije dugoročnog razvoja HRM-a.

O težišnom projektu razvoja i o modernizaciji HRZ-a i PZO-a još se nije raspravljalo, osim što je u Godišnjem nacionalnom programu RH 2004.-2005., u sklopu ulaska u treći ciklus Akcijskog plana za članstvo u NATO-u, kao težišni cilj navedena nabava novog borbenog helikoptera. No, nabava borbenog helikoptera ili lovačkog zrakoplova zapadnog portekla vrlo su skupi projekti, a njihovo financiranje iz vlastitih sredstava vrlo upitno, te se o tome može osnovano raspravljati tek nakon izrade studije dugoročnog razvoja HRZ-a i PZO-a.

Možete li konkretizirati koji su to projekti i novopokrenuti programi?

Što se tiče HKoV-a to je projekt KOPNO, koji uključuje nabavu 20 prenosivih kabina za bojišnički komunikacijski sustav do kraja 2005., kao i bojišničke komunikacijske, NATO kompatibilne opreme operativne i strategijske razine. Ta je oprema već nabavljena i isporučena, a vojni kamioni će stići u OS RH u prvoj polovici ove godine. U tijeku je nabava sredstava za individualnu zaštitu vojnika od RKB agensa, te cisterni za završnu dekontaminaciju, od kojih su dvije već nabavljene. Projekt "Izgled hrvatskog vojnika u XXI. stoljeću", koji se odnosi na istraživanje i razvoj u području odjeće, obuće, osobne opreme vojnika i zaštitne opreme, koja će svojom kakvoćom zadovoljavati NATO standarde, u tijeku je, a za njegovu provedbu planirana su proračunska sredstva do 2010., a rok za završetak je 2012. godina. Vrlo važan projekt je i uvođenje sustava MILES 2000, čija oprema omogućuje standardiziranu borbenu obuku. Sustav je uveden u operativnu uporabu 2004. Nadalje, tu je projekt modernizacije oklopног vozila BVP M80, jedinog oklopног vozila na gusjenicama u OS RH, te su planirana sredstva za završetak studije o modifikaciji, nakon čega će se pristupiti modifikacijama na samim vozilima.

U ovoj godini pokreće se i projekt razvoja integriranog informacijskog sustava MORH-a i OS-a. Tako će se zamijeniti postojeći čije je održavanje iznimno teško i skupo, zbog neuvezanosti sustava i različitim tehnologijama. Tu su i projekti opremanja radio-komunikacijskom opremom, i to bojišničkim prijevoznim i prijenosnim

VHF i UHF radiouređajima, čija je isporuka u potpunosti završena, te LOS radiorelejnim linkovima i HF radiouređajima do 2008. Na posljeku, tu je i projekt opremanja radarskim sustavima FPS - 117 za nadzor zračnog prostora RH. To je projekt modernizacije sustava zračnog monitoringu HRZ-a, koji je započeo 1998., a sastoji se od pet radara FPS - 117 s pratećom opremom. Do sada su instalirane i puštene u rad tri radarske konfiguracije te glavno i sektorsko operativno središte, a radovi na uređenju preostalih radarskih pozicija i instalacija cijelokupnog sustava planiraju se dovršiti najkasnije do sredine 2006. Od radarskih sustava za nadzor morskog prometa ENHANCED PEREGRINE isporučene su četiri radarske konfiguracije. Zasad su montirana i ispitana tri radara, a četvrti se koristi za obuku i njegova se instalacija očekuje do kraja svibnja.

Koji su to projekti u HRM-u i HRZ-u?

U HRM-u to je nastavak projekta izgradnje malog protuminskog broda (MPMB). Projekt je pokrenut tijekom 2004., nakon punih 10 godina zastaja, kada je nakon niza pregovora potписан ugovor s brodogradilištem "Montmontaža - Greben" o završetku izgradnje broda do kraja 2006.

Što se tiče završetka gradnje i opremanja raketne topovnjače RTOP-12 "Dmitar Zvonimir", brodograđevni radovi i opremanje brodskim sustavima završeni su u brodogradilištu "Kraljevica" krajem 2001. kada je brod i porinut u more. Brod je premješten u Split na završno opremanje elektronskim sustavima koje provodi Pomorski centar za elektroniku. Opemanje paljbenim (u tijeku je nabava topa AK-630 za blisku zaštitu broda), te svim električkim sustavima te uvođenje u operativnu uporabu u HRM, planira se ove godine.

Što se tiče HRZ-a i PZO-a nastavlja se remont i modernizacija helikoptera Mi-S/Mi-8 MTV-l/Mi-17 na deset letjelica, sukladno ugovoru s ukrajinskom tvrtkom "Ukrspetsexport", a završetak se planira ove godine. Isto tako planira se modernizacija navigacijskih i komunikacijskih sustava i IFF opreme (raspoznavanje prijatelj - neprijatelj) na 13 helikoptera. Prošle godine ona je ugrađena na dva helikoptera, a tijekom ove plani-

ra se ugradnja i na ostale.

Tijekom 2004. završen je remont i prvi dio modernizacije na dva zrakoplova An-32 B, sukladno Ugovoru s istom tvrtkom, a u tijeku je ugovaranje provedbe drugog dijela modernizacije, s realizacijom tijekom 2005. godine. Uz to, tijekom ove godine planira se i izrada prototipnog modela simulatora S1M1G 2000 za PZO, koji će se koristiti za obuku i kondicioniranje operatora na PZO raketnom sustavu "Igla".

Offset program - višestruka korist za Hrvatsku

Nedovoljno kvalitetno dugoročno, srednjoročno i kratkoročno planiranje bilo je uzrok nedovršavanja niza projekata. Koliko je takvih promašenih investicija?

Stanje zatećeno u MORH-u početkom 2004. nije bilo nimalo ružičasto, što više bilo je bremenito problemima loše strukture i nedostatne opremljenosti oružanih snaga, te problemima u održavanju minimuma ispravnosti zastarjele vojne i nevojne tehnike. No, tijekom 2004. pokrenuti su određeni procesi i ostvareni pozitivni pomaci u odnosu na 2003. godinu.

Današnji prioriteti, sagledavani iz perspektive potreba oružanih snaga koje se razvijaju u skladu s novim misijama i zadaćama, sasvim su različiti. Zato i proizvodnja tenka Degman više nije prioritet. Mnogo važnije sredstvo je oklopno vozilo pješaštva kojim oružane snage postižu potrebnu pokretljivost i prepostavke za sudjelovanje u međunarodnim mirovnim operacijama.

No, zbog toga što je u projekt razvoja tenka Degman, koji je probio sve ugovorene rokove (ugovor je pot-

pisan 1993.), utrošeno do sada oko tri miljuna US \$, ili oko 75% ugovorene cijene za razvoj dva prototipa, procijenjeno je da je potrebno nastaviti finansirati preostalih 25% troškova do završetka razvoja prototipa i eventualne nabave nulte serije za potrebe OS RH, kako bi se sredstva utrošena za razvoj vratila iz proizvodnje tenkova za izvoz.

Što se tiče RTOP-12 "Dmitar Zvonimir", njezina izgradnja je počela tijekom Domovinskog rata po projektima Brodarskog instituta, nastavljena je proteklih godina bez jasne predodžbe o konačnoj cijeni koštanja i izvorima financiranja. Početkom 2004. projekt je naslijeden u završnom stupnju te je financiranje završetka opremanja bilo logična posljedica. Kada bi se danas odlučivalo o ratnom brodu takve namjene, s takvim taktičko-tehničkim značajkama i posebnice s takvim pogonskim strojevima, nikada se ne bi donijela odluka o početku njegove gradnje.

Izgradnja malog protuminskog broda je zorna ilustracija svih nedostataka i promašaja u upravljanju obrambenim sustavom i slabosti modela privatizacije i restrukturiranja hrvatskog gospodarstva u proteklom razdoblju. Neshvatljiva je nebriga odgovornih u MORH-u u proteklom razdoblju, koji su ignorirali činjenicu da u proizvodnoj hali brodogradilišta "Greben" u Vela Luci punih deset godina propada nedovršeni brod za kojega je nabavljena i plaćena sva potrebna oprema i utrošeno više od 7 miljuna US\$. Radilo se o trokutu odgovornosti i neriješenih odnosa između Brodarskog instituta, kao nositelja projekta, brodogradilišta "Greben", kao izvođača (koji je u međuvremenu otišao u stečaj), i MORH-a, kao investitora. No, unatoč tome, mali protuminski brod nije promašena investicija nego priča sa sretnim završetkom. Naime, za dovršetak izgradnje broda izdvojiti će se 26 miljuna kuna iz proračuna MORH-a za 2005. i 2006. godinu, uz već utrošenih 7 miljuna US\$, što je mnogo manje od današnje cijene takvog broda na svjetskom tržištu.

Spomenuli ste da proizvodnja tenka Degman više nije prioritet, te će se suradnja s tvrtkom "Đuro Đaković" nastaviti na proizvodnji borbenih

oklopnih vozila. Do kuda se stiglo s realizacijom tog plana?

Opremanje OSRH oklopnim vozilima pješaštva ključni je projekt koji uključuje barem 100 vozila različitih varijanti u deset godina. U ovoj godini planirana su proračunska sredstva za nabavu prva četiri takva OVP za provedbu partnerskih ciljeva. Radi se o novom projektu čija procijenjena visina troškova iznosi najmanje 170 miljuna eura u desetogodišnjem razdoblju. Zasnivat će se na domaćoj proizvodnji i integraciji, tj. ulaganju u domaću industriju, a za nositelja proizvodnje odabrana je tvrtka "Đuro Đaković" - Specijalna vozila. Postupak nadmetanja vodi se u dva stupnja, za temeljno vozilo i sustave naoružanja. U prvom stupnju, radi dobivanja što kvalitetnije offset ponude projektni tim je od proizvođača (svjetskog, austrijskog i finskog), čija su vozila testirana u RH, zatražio informativne ponude koje uključuju i offset program. U drugom stupnju nadmetanja, u skladu s mišljenjem Vojno-tehničkog savjeta uputit će se prijedlog ugovora s detaljnom tehničkom specifikacijom, dinamikom proizvodnje i strukturu offset programa izabranim potencijalnim dobavljačima. Nakon usklajivanja svih elemenata ugovora, projektni tim će Nadzornoj skupini i VTS-u predložiti konačni izbor strateškog partnera. S obzirom na to da se radi o dugoročnom financiranju, konačnu odluku o načinu financiranja projekta donijet će Vlada RH. Očekujemo da će se do kraja 2005. provesti postupak nabave, izabrati strani partner i sklopiti ugovor o početku proizvodnje oklopnog vozila pješaštva u RH.

Nov način rada u području opremanja OSRH jest offset program za naoružanje i vojnu opremu. Koji je najvažniji projekt na takav način do sada realiziran i koliko su u to uključeni gospodarski potencijali RH ?

Offset program je program kojim se definiraju obveze stranog dobavljača naoružanja i vojne opreme kao kompenzacija za ugovor o nabavi NVO-a za potrebe MORH-a. Njime se uvjetuje izvoz domaće robe iz civilne proizvodnje, transfer naprednih tehnologija, ulaganje u infrastrukturu i sudjelovanje domaće vojne industrije u konkretnoj nabavi vojne opreme i us-

luga od stranog dobavljača. Najvrednijim oblikom kontraisporuke smatra se transfer tehnologije i sudjelovanje domaće industrije u predmetnoj nabavi. Prema tom programu, a na temelju potreba u opremanju OS RH s HF i LOS radiokomunikacijskim sustavima najnovije tehnologije, u svibnju 2004. potpisana je Sporazum o razumijevanju između Vlade RH i francuske tvrtke Thales Communications S.A. Sporazumom se definira da će proizvođač provesti poslovnu kooperaciju s proizvođačima vojne opreme u RH, među kojima je i Pomorski centar za elektroniku (PCE) d.o.o. Split, na koji će se obaviti prijenos tehnologije, a čija bi temeljna zadaća bila tehničko održavanje i razvoj visokosofisticiranih električkih uređaja i sustava za vojne i civilne potrebe. OS-u RH će se isporučiti ukupna ugovorena količina komunikacijskih uređaja, s dinamikom isporuke tijekom idućeg trogodišnjeg razdoblja. Ukupna cijena navedenog projekta je otprilike 27 miljuna eura, što se odnosi isključivo na proizvedenu opremu, a PCE d.o.o. Split sam snosi troškove ulaganja u proizvodni proces i školovanje stručnjaka.

Ovim načinom suradnje ostvaruje se višestruka korist za RH, naime osigurava se tehnološki moderna oprema za potrebe OS RH, angažira se domaći proizvođač, zapošljavaju visokostručne osobe, prijenosi se tehnologija, čime se potiče razvoj tvrtke i ukupne elektronske industrije u RH, te se osigurava velika mogućnost izvoza u treće zemlje.

Neperspektivni vojni objekti opterećuju proračun MORH-a

Opremanje OSRH, tj. kupnja novih vozila marke IVECO, nedavno je izazvalo nesuglasice u MORH-u. Možete li prokomentirati opravdanost i ispravnost te investicije?

Prije svega želim reći da je postupak nabave kamiona bio potpuno u skladu sa zakonom, a svi nesporazumi oko legalnosti postupka bili su potpuno nepotrebni i po mom mišljenju rezultat su nedovoljnog informiranja u trokutu ministar obrane - načelnik GS-a - Ured predsjednika RH, što su svi prepoznali kao nedostatak kojemu se ubuduće treba posvetiti više pozornosti.

Što se tiče opravdanosti investicije, postoje najmanje dva dobra razloga

za tu nabavu. U očekivanju poziva za učlanjenje u NATO, RH se obvezala u određenom roku implementirati preuzete partnerske ciljeve, među kojima je i cilj L 2801, koji moramo ispuniti do kraja 2005. On se odnosi na opremanje deklariranih postrojbi prijevoznim taktičko-komunikacijskim sustavima za koje su nam potrebni kamioni koji će služiti kao nosiće platforme za kabine veze. Nabava kamiona je, dakle, sastavni dio programa KOPNO o kojem sam već govorio. Nadalje, stanje voznog parka u OS RH je ispod razine održivosti u svim elementima logističkog osiguranja, starosti kamiona, raznolikosti tipova, troškovima održavanja, itd. Stoga je obnova voznog parka, u prvom redu vojnih kamiona, jedan od prioriteta u modernizaciji OS RH i mora se nastaviti i idućih godina.

Hoće li rješavanje neperspektivnih vojnih objekata utjecati na eventualnu modernizaciju postojećih ili izgradnju novih vojnih objekata?

Modernizacija infrastrukture MORH-a je prioritetna zadaća koja se planira realizirati iz sredstava do bivenih konverzijom vojnih nekretnina. To sada nije moguće, jer su prema postojećoj zakonskoj regulativi sve vojne nekretnine vlasništvo RH i samo su dane na uporabu i upravljanje MORH-u, te on nema ovlasti za gospodarenje njima. Sva sredstva do bivena od prodaje tih nekretnina su sredstva državnog proračuna i MORH ih nema mogućnosti rabiti za modernizaciju svoje infrastrukture. Trenutačno MORH ima samo teret zbog svih troškova koji nastaju održavanjem hladnog pogona neperspektivnih nekretnina dok im se ne pronađe novi vlasnik, jer dok se one ne predaju novom korisniku ili vlasniku, svi režijski troškovi (struja, voda, plin, komunalna naknada i dr.), kao i troškovi stražarskog osiguranja, sada opterećuju proračun MORH-a.

Da bi se sredstva dobivena prenamjenom neperspektivnih vojnih nekretnina mogla utrošiti za potrebe modernizacije perspektivne infrastrukture MORH-a, u tijeku je izrada Programa prenamjene vojnih nekretnina, kojim će MORH u suradnji s Vladom RH definirati prioritete, smjernice, procedure, kao i nositelje svih aktivnosti. ■

U Okučanima svečano obilježena deseta obljetnica vojno-redarstvene operacije Bljesak

Sjajna pobjeda koja je njavila veličanstvenu Oluju

Vojno-redarstvena operacija Bljesak, sjajno je i profesionalno izvedena vojna akcija s minimumom žrtava. Rađena je u skladu sa svim vojnim pravilima a pokazala je odlučnost hrvatske države da uspostavi državno-pravni poređak na cijelom svom području. Dokazala je sposobnost hrvatskog naroda da se sam brine o sebi, što je svijet prepoznao i vrednovao. Pobjeda u Bljesku njavila je Oluju kojom je ostvarena sloboda i mir za hrvatski narod i hrvatsku državu, istaknuto je u Okučanima

— Andrea DEČAK, snimio Tomislav BRANDT —

Deset godina nakon početka vojno-redarstvene akcije Bljesak, u kojoj je u samo 36 sati oslobođeno do tada okupirano područje zapadne Slavonije, u Okučanima je 1. svibnja svečano obilježeno sjećanje na tu veličanstvenu pobjedu Hrvatske vojske i policije. Pri oslobođenju nekoliko stotina četvornih kilometara hrvatske zemlje i uspostavi komunikacije autocestom Zagreb-Slavonski Brod, te magistralnom željezničkom prugom Zagreb-Vinkovci, ranjena su 162, a poginula su 42 pripadnika oružanih snaga RH

i Ministarstva unutarnjih poslova. U spomen na njih, svečanost obilježavanja 10. obljetnice Bljeska započela je polaganjem vjenaca. Vjence su podno Središnjeg križa u Okučanima položili predsjednik RH Stjepan Mesić, predsjednik Hrvatskog sabora Vladimir Šeks, predsjednik Vlade RH Ivo Sanader, ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor, ministar obrane Berislav Rončević i državni tajnik MUP-a Ivica Buconjić. Članovi državnog vrha, kao i brojni okupljeni vjernici,

sudjelovali su i na misi zadušnici za sve poginule hrvatske branitelje i civilne žrtve u Domovinskom ratu, koju je u crkvi sv. Vida predvodio mons. Juraj Jezerinac. Vojni ordinari u svojoj se propovijedi osvrnuo na Domovinski rat, na strahote koje je propatio hrvatski narod u želji da očuva svoje domove i ognjišta, dodavši pri tome: "Politička Europa nije marila za čovjeka koji je bio u nevolji, za razliku od kršćanske Europe koja je pomagala koliko je mogla." Istaknuvši vrijednost onih koji su u obranu domovine utkali svoje

■ Predsjednik Mesić u pratnji generala Lucića u pregledu svečano postrojenih postrojbi koje su sudjelovale u Bljesku

živote, vojni biskup je podsjetio kako spomen na njih nikada ne smije doći u pitanje, kao niti zahvalnost svakoga od nas braniteljima, poglavito pokojnima.

Središnja svečanost obilježavanja 10. obljetnice vojno-redarstvene operacije Bljesak upriličena je na nogometnom igralištu u Okučanima, a započela je svečanim postrojavanjem postrojbi HV-a i MUP-a. Nakon pregleda svečanog postroja, okupljenima se obratio predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OS-a Stjepan Mesić: "Vojno-redarstvena akcija Bljesak, kojom je 1995. oslobođeno do tada okupirano područje zapadne Slavonije, sjajno je i profesionalno izvedena vojna akcija s minimumom žrtava. Rađena je u skladu sa svim vojnim pravilima, te zajedno s akcijom Oluja pokazala je odlučnost hrvatske države u uspostavi državno-pravnog poretku na cijelom svom području." Dodavši kako je nekoliko tisuća građana srpske nacionalnosti ostalo živjeti na oslobođenim područjima, a mnogi su se proteklih godina vratili na ta područja, predsjednik Mesić je nglasio nužnost nastavka reformskih procesa u zemlji, te izrazio uvjerenje u skoro priključenje Hrvatske

Europskoj uniji. Predsjednik Hrvatskog sabora Vladimir Šeks istaknuo je da 10. obljetnica Bljeska svjedoči o jedinstvu i zajedništvu svih sastavnica hrvatske državne politike o temeljnim pitanjima države i društva. "Bljesak je pokazao da je Hrvatska sposobna vlastitim snagama zaštititi svoj teritorijalni integritet. Ta činjenica, kao i žrtve koje su za ostvarenje toga pale, zaslužuju da ih se trajno sjećamo i da budu trajno ugrađene u temelj ove države", istaknuo je Šeks. Premier Sanader je istaknuo uzvišenost osjećaja ko-

započelo rušenje pustih snova o tzv. "Velikoj Srbiji", istaknuo je zapovjednik HKoV-a.

Nakon prigodnih obraćanja uslijedio je nalet zračnih snaga, te zdržani padobranci skok pripadnika Bojne za specijalna djelovanja HV-a i specijalne policije MUP-a, koje su dužnosnici i gledatelji popratili velikim pljeskom. Uz stručne komentare sa zemlje, gledatelji su sa zanimanjem pratili akrobatski let, prelete zrakoplova, te iskakanje i prizemljenje padobranaca, od kojih je posljednji izveo doskok noseći sa sobom hrvatski stijeg.

U vrijeme stanke za vojnički ručak, organiziran za sve, posjetitelji i sudionici svečanosti obišli su šatore u kojima je bilo izloženo naoružanje i voj-

■ Podno središnjeg križa u Okučanima brojna su izaslanstva položila vijenac, među njima i ministar obrane Berislav Rončević

je svi dijelimo, kao dio naraštaja koji je sudjelovao u ostvarenju hrvatskog sna - slobodne i neovisne države. Podsjetivši na velike zasluge pokojnog predsjednika dr. Franje Tuđmana, Sanader je naglasio da je Bljesak dokazao sposobnost hrvatskog naroda da se sam brine o sebi, što je svijet prepoznao i vrednovao. "Pobjeda u Bljesku najavila je Oluju kojom je ostvarena sloboda i mir za hrvatski narod i hrvatsku državu," dodao je premijer. Zapovjednik HKoV-a general pukovnik Marijan Mareković podsjetio je da je u akciji Bljesak sudjelovalo 16 000 pripadnika Hrvatske vojske i MUP-a. "Sposobnost i srčanost pripadnika najbolje je vidljiva kroz podatak da je u 36 sati oslobođeno okupirano područje zapadne Slavonije, čime je

na oprema, te imali prigodu dobiti na dar odoru HV-a, kao i promidžbene materijale Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a, Odjela HVG-a.

Održana je i tematska vježba oružanih snaga i MUP-a. Tako su pokazane situacije oslobađanja talaca, obrane i napada, pri-

Koncelebrirano misno slavlje predvodio je mons. Juraj Jezerinac

vođenja sumnjivih osoba, te rad s vojnim psima: upad u vozilo, napad na bjegunci, skok kroz vatru radi aprehenzije osumnjičenika, pomoću helikoptera i iskakanjem pripadnika OS-a prikazano je osiguranje područja u kratkom vremenu. Državni je vrh posjetio i taktičko-tehnički zbor, čime je službeni dio svečanosti priveden kraju. No, obilježavanje obljetnice Bljeska nastavljeno je i nakon toga. Otvorena je informatička učionica u osnovnoj školi "Okučani" i Euro-info točka u mjesnoj knjižnici. Premier Ivo Sanader je u

Naletom MiG-ova HRZ-a počeo je prigodni letački program

poslijepodnevnim satima svečano otvorio novoizgrađeni središnji gradski Trg dr. Franje Tuđmana. Na posljetku, tijekom večeri, sudionici proslave imali su prigodu poslušati tamburaški koncert, te pogledati va-

Pokazna vježba specijalaca

Visoki uzvanici u obilasku TT zbora

■ Veliko zanimanje TT zbor izazvao je kod najmlađih posjetitelja

tromet kojim je i završilo obilježavanje 10. obljetnice vojno-redarstvene akcije Bljesak. ■

Tribina u Hrvatskom institutu za povijest

Sudionici operacije i povjesničari o Bljesku

U povodu desete obljetnice vojno-redarstvene operacije Bljesak i oslobođanja okupiranog dijela zapadne Slavonije, 27. travnja u Hrvatskom institutu za povijest održana je pred mnogobrojnim posjetiteljima istoimenata tribina. Na njoj je iscrpljeno i stručno obrazložena ta uspješna operacija, čime je osvježeno sjećanje na važan datum skorošnje hrvatske prošlosti. Bila je to prigoda da se kratkim uvodnim slovom javnosti obrati prvi ravnatelj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata mr. Ante Nazor, te predstavi tu novu arhivsko-znanstvenu ustanovu, koja je službeno počela s radom 2. ožujka 2005., a privremeno je smještena u zgradbi Hrvatskog državnog arhiva. Centar će se ponajprije skrbiti o prikupljanju, obradi i pohrani sve građe o Domovinskom ratu, čiji se veliki dio, upozorio je Nazor, još uvek nalazi u privatnim arhivima i na neodgovaraju-

cim mjestima. Mnogo će toga trebati prikupiti i obraditi, kako bi dokumenti, tiskani, video i audiomaterijali konačno mogli posvjedočiti punu istinu o stradanjima civila i vojnika, o motivima i aktivnostima neprijatelja te formirajući Hrvatske vojske.

O "Prilikama u zapadnoj Slavoniji pod srpskom okupacijom 1991.-1995." govorio je dr. Nikica Barić iz Hrvatskog instituta za povijest. Kratko, ali pregledno podsjetio je na sveukupna događanja od 1990. te početak srpske pobune, posebice analizirajući njezine oblike, načine i aktere u tzv. SAO Krajini. Podsjetio je i na događaje koji su u travnju prethodili operaciji, kada je srpska paravojska onemogućavala prometovanje autocestom na pravcu Novska - Nova Gradiška. Hrvatska to više nije mogla podnosititi, pa je odlukom državnoga vodstva 1. svibnja 1995. u pet sati i trideset minuta počela prva međugradska operacija HV-a nazvana

na Bljesak. Šesto četvornih kilometara okupiranog teritorija HV je oslobođila za tri dana. Odnos hrvatskih i neprijateljskih snaga bio je izrazito na hrvatskoj strani, a dobra organizacija, uvježbanost i visoka motiviranost hrvatskih vojnika dali su željeni rezultat.

Sve je to u vrlo detaljnem izlagajući "Tijek i ciljevi operacije Bljesak", uz priloge na videozidu te zemljovidove na kojima su nacrtani pravci kretanja svih postrojbi HV-a i policije koje su sudjelovale u toj operaciji, iznio general bojnik Mladen Kruljac, zamenik zapovjednika HKV-a.

Izlaganju general bojnika Kruljca slijedilo je iscrpljeno izlaganje brigadiра Dražena Šćurija iz HRZ-a, s detaljnim podacima o letjelicama koje su u operaciji sudjelovale te broju letova, pravcima kretanja, štetama i, na žalost, ljudskom gubitku. U operaciji Bljesak stradao je pilot Robert Perešin.

U nastavku tribine vrlo elokventno, tečno, duhovito i zanimljivo govorio je stožerni narednik Robert Budrović, osvojivši "Prikazom djelovanja desetine u operaciji Bljesak" simpatične prisutnih.

Jozo Vukas, policijski službenik Odjela za terorizam i ratne zločine govorio je o raketiranju Zagreba 2. i 3. svibnja. Podsjetio je fotografijama i riječju na taj suludi čin uspaničenih pobunjenika i njihovog vođe Milana Martića.

Na žalost, zbog tehničkih problema nije se mogao vidjeti videozapis na kojem zloglasni pobunjenički vođa priznaje da je za odmazdu zbog operacije HV-a u zapadnoj Slavoniji naredio granatiranje Zagreba.

Šteta što zbog neuskladenosti tehničke opreme prisutni nisu mogli pogledati barem dio iz bogate zbirke videozapisa iz Domovinskog rata redatelja Pavla Vranicanija.

Lidija Bojičić

Četrnaesta obljetnica pogibije dvanaestorice hrvatskih redarstvenika

Masakr u Borovu Selu - početak rata u Vukovaru

Masakr u Borovu Selu potaknuo je vojno ustrojavanje na vukovarskom području, ali i otvorio brojna pitanja o odgovornosti za stradavanje hrvatskih redarstvenika. Naime, iako je bilo poznato da se tamo nalazi nekoliko stotina naoružanih srpskih pobunjenika, hrvatske snage poslane u Borovo Selo bile su desetak puta manje

— Pripremila Marija ALVIR —

Ubijeno je dvanaest hrvatskih redarstvenika - vijest je koja je 2. svibnja 1991. stigla iz Borova Sela. To hrvatsko selo s većinskim srpskim stanovništvom postalo je (ne)očekivano jedno od prišta velikosrpske pobune u Hrvatskoj te bi se moglo reći da je, uz krvavi Uskrs na Plitvicama, taj događaj obilježio početak Domovinskog rata.

Loše isplanirana akcija

"Balvan revolucija" zahvatila je i istočni dio Lijepih Naših te su nakon oružanog sukoba hrvatske policije sa srpskim pobunjenicima na Plitvicama u svim selima vukovarske općine s većinskim srpskim stanovništvom podignute barikade, a u Borovo Selo su pristigli brojni priпадnici paravojnih postrojbi iz Srbije. U noći s 1. na 2. svibnja 1991. dvije su policijske ophodnje napadnute na prilazu Borovu Selu te su tom prilikom zarobljena dvojica hrvatskih policajaca, a nakon neuspjelih pregovora o njihovom oslobođanju u potragu za kolegama kreće tridesetak redarstvenika. Raspoređeni u dva službena vozila i

autobus te naoružani automatskim naoružanjem, ušli su Borovo Selo 2. svibnja oko podneva i uspjeli doći do samog središta sela, gdje su pred tadašnjom mjesnom zajednicom razoružali dvojicu civila te iznenadnim upadom ušli u zgradu u kojoj se nalazilo mnoštvo naoružanih Srba. Bio je to početak kraja te očito loše isplanirane akcije MUP-a čiji je epilog poznat - 12 ubijenih i 22 ranjena redarstvenika.

Masakr u Borovu Selu potaknuo je vojno ustrojavanje u tom dijelu Hrvatske, ali i otvorio brojna pitanja o odgovornosti za stradavanje hrvatskih redarstvenika. Naime, iako je bilo poznato da se tamo nalazi nekoliko stotina naoružanih srpskih pobunjenika, hrvatske snage poslane u Borovo Selo bile su desetak puta manje. Priпадnici MUP-a iz Vukovara, Vinkovaca i Osijeka krenuli su u oslobođajuću akciju svojih kolega klasičnom policijskom metodom koja se temeljila na prosudbi da lokalno srpsko stanovništvo neće ugroziti hrvatske redarstvene snage te da se JNA, koja je potom stvorila tzv. tampon zonu, neće umješati na strani pobunjenika. Prema svemu

sudeći, prosudba je bila pogrešna, što se uostalom može pripisati i pogreškama u početnim koracima te ratne 1991.

Danas, četrnaest godina poslije, prisjećamo se dvanaestorice pripadnika tadašnje specijalne jedinice MUP-a mučki ubijenih u dobro organiziranoj zasjedi srpskih pobunjenika - Stipana Bošnjaka, Luke Crnkovića, Josipa Culeja, Mladena Čatića, Janka Čovića, Zorana Grašića, Antuna Grbavca, Željka Hrale, Zdenka Perice, Mladena Šarića, Ivice Vučića i Marinka Petrušića. Polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća na njihovim grobovima te podno spomen-obilježja u Borovu Selu dužnu počast odali su im predstavnici MUP-a i lokalnih vlasti te braniteljskih i stradalničkih udruga, misu zadušnicu u vinkovačkoj crkvi sv. Euzebija i Poliona služio je vinkovački dekan i župnik mons. Tadija Pranjić, a održana su i razna sportska natjecanja - tradicionalni Memorijal dvanaest redarstvenika - u spomen na žrtvu koju su podnijeli kao doprinos stvaranju samostalne i neovisne hrvatske države. ■

Strojevi protiv mina

Strojevi bitno ubrzavaju razminiranje, te smanjuju rizik za ljudе koji uz strojeve sudjeluju u tome. Primjenom strojeva, ponajprije zbog bitno veće produktivnosti u odnosu na ručno pretraživanje sumnjivog terena, smanjuje se i cijena po jedinici površine obrađenog tla. No, strojevi ipak ne mogu nadomjestiti čovjeka, što znači da sve metode imaju svoje mjesto i ulogu, zaključak je sudionika savjetovanja

Toma VLAŠIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Drugo međunarodno savjetovanje "Humanitarno razminiranje 2005" o uporabi strojeva u humanitarnom razminiranju u organizaciji Hrvatskog centra za razminiranje i HCR - Centra za testiranje, razvoj i obuku d.o.o. održano je u šibenskom hotelskom naselju Solaris od 24. do 28. travnja. Savjetovanju je nazočilo 148 sudionika iz 32 države i više nevladinih organizacija koje se bave minskom problematikom. Sudionike su na početku savjetovanja pozdravili Duje Stančić, župan Šibensko-kninske županije, Otto Jungwirth, ravnatelj Hrvatskog centra za razminiranje, Đuro Brodarac, predsjednik Savjeta Hrvatskog centra za razminiranje, a u ime Vlade RH Juraj Božičević, državni tajnik za znanost i tehnologiju u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa.

Razmjena iskustava, predstavljanje novih tehnologija

Sudionici iz Hrvatske i svijeta predstavili su svoja iskustva u strojnom razminiranju, projekte na kojima rade i načine kako poboljšati brzinu i kvalitetu razminiranja. Svi su izlagaci bili suglasni u jednom - strojevi bitno ubrzavaju razminiranje, te smanjuju rizik za ljudе koji uz strojeve sudjeluju u tome. Primjenom strojeva, ponajprije zbog bitno veće produktivnosti u odnosu na ručno pretraživanje sumnjivog terena, smanjuje se i cijena po jedinici površine obrađenog tla.

Predstavnici ženevskog Središta za humanitarno razminiranje GICHD upoznali su sudionike savjetovanja s iskustvima u primjeni valjaka u razminiranju. Za razliku od mlatilica ili freza, koje su složenije konstrukcije i zahtijevaju pose-

ban pogon alata uz pogon osnovnog vozila, valjci su mnogo jednostavnije konstrukcije i jeftiniji. Tu su činjenicu iskoristili u nekim državama kao što je Afganistan, Šri Lanka ili Kambodža i od dostupnih dijelova i raznih civilnih strojeva, kao što su bageri, napravili improvizirane strojeve. Ti su strojevi odigrali važnu ulogu u razminiranju određenih područja, povećavši produktivnost i do 1400%.

Treba napomenuti kako takvi improvizirani strojevi mogu biti učinkoviti samo u određenim uvjetima, ponajprije na područjima gdje su samo protupješačke mine a teren je bez kamenja, gustog raslinja i sličnih zapreka.

Uporaba pčela u detektiranju mina

Sigurno i učinkovito otkrivanje mina vrlo je važno. Zato se diljem

svijeta razvijaju brojne tehnologije koje bi trebale omogućiti brzo, precizno i sigurno otkrivanje mina. Jedan od potencijalno zanimljivih projekata, koji provode stručnjaci Poljoprivrednog fakulteta iz Zagreba i HCR-a, jest uporaba pčela za detektiranje mina i pregled sumnjičnih površina. Testiraju se dva pristupa, pasivni i aktivni. Pasivni se zasniva na činjenici da pčele po tijelu imaju mnoštvo finih dlačica na koje se hvataju razne molekule iz okoline. Ideja je da će, ako pčele prelete minski sumnjičivo područje, a tamo doista ima mina, dio molekula eksploziva završiti na pčelama. Na kraju dana, nakon povratka pčela u košnicu, iz košnice se ispušta zrak i molekule koje su pčele pokupile.

Zrak se zatim

propušta kroz fini filter koji se nakon toga u laboratoriju pregleda u potrazi za molekulama eksploziva. Pažljivim planiranjem, upravljanjem i praćenjem moguće je pregledavati točno određene površine i saznati ima li mina ili ne.

Aktivni pristup se temelji na kondicioniranju pčela. Riječ je o postupku koji pčelari primjenjuju već jako dugu kako bi "nagovorili" pčele da posjećuju točno određeno cvijeće kako bi se u konačnici dobile razne vrste meda. Ako se pčele umjesto na cvijeće kondicioniraju na miris eksploziva

i puste na minski sumnjičnu površinu, prepostavka je da će se okupljati na mjestima gdje ima eksploziva, odnosno mina. Pčele se prate pomoću termalne kamere u vremenu i prostoru, a obradom se stvara slika minske zagađenosti određenog područja. Treba napomenuti kako je još uvijek riječ o istraživačkom projektu ali su prvi rezultati ohrabrujući.

Još jedan zanimljiv pristup otkrivanja mina razvija japska znanstveno-tehnološka agencija. Riječ je o detektoru ALIS koji kombinira metaldektotor i radar čije zračenje može prodrijeti u

■ Tijekom četiri dana savjetovanja razmjenjivala su se iskustva u strojnom razminiranju te kako poboljšati brzinu i kvalitetu razminiranja

Nakon praktične demonstracije strojeva za razminiranje na poligonu Gaj...

koja je bila 26. travnja na poligonu Gaj pokraj Skradina. To je bila iznimna prilika sudionicima da na jednom mjestu vide velik broj strojeva za razminiranje. Vrhunac je bio praktična demonstracija rada svakog stroja, tako da su sudionici mogli usporediti karakteristike strojeva tijekom rada te provjeriti učinak odmah nakon demonstracije.

Prikazani su laki strojevi za razminiranje MV-4 i Bozena 4, srednji strojevi RM-KA-02, Bozena 5, MVF-

2500, Hydrema 910, MCV/2, Minemil MC2004, MV10 i Samson 300. Teške strojeve za razminiranje predstavljao je Mine-Wolf.

Predstavljena su i dva pomoćna stroja, i to oklopljeni bager Hydrema M1520 i minidozer MVD.

Strojno razminiranje prepozнато je kao sadašnjost i budućnost humanitarnog razminiranja. Ljudski čimbenik pokazao je da strojevi ne mogu nadomjestiti čovjeka, što znači da sve metode imaju svoje mjesto i ulogu. Također je rečeno kako ni jedna metoda samostalno ne može biti sigurna, pa je na savjetovanju izražen stav da bi buduće savjetovanje trebalo tematski obraditi kombinirane metode i uporabu dvostrukih alata kako bi razminiranje bilo što sigurnije. ■

...usporediti karakteristike

zemlju. Tako se udružuju dva nezavisna senzora, metaldektotor i radar čije zračenje može prodrijeti u

površine, ali ne može razlikovati što je što. Radar stvara preciznu sliku na kojoj se mogu razlikovati simetrična tijela kao što su mine od metalnog otpada. Tako se reducira broj lažnih uzvuka tijekom otkrivanja mina i provjere nakon razminiranja.

Praktična demonstracija rada strojeva

Posebno zanimanje sudionici su pokazali za demonstraciju rada 11 strojeva za razminiranje

Pozitivno ocijenjen naš Strategijski pregled obrane

Ministar obrane Berislav Rončević primio je 29. travnja u MORH-u Miru Ricardel pomoćnicu ministra obrane SAD-a, a sastanku je nazočio i načelnik GSOS-a RH-a general zboru Josip Lucić te njihovi najbliži suradnici.

U izjavi za medije ministar Rončević je rekao kako se razgovaralo o Strategijskom pregledu obrane, da je Ministarstvo obrane SAD-a izradilo studiju njihovog viđenja našeg Strategijskog pregleda obrane te da se naši i njihovi stavovi i razmišljanja gotovo poklapaju, a neke sitne razlike vezane su, kako je rekao ministar obrane, za naše viđenje razvoja hrvatskog ratnog zrakoplovstva. "Mi smo objasnili zašto smo se odlučili za ovakav izgled Strategijskog pregleda obrane a osobito mi je zadovoljstvo istaknuti da su ga američki partneri ocijenili pozitivnim ocjenama" rekao je minis-

tar Rončević. Prema ministrovim riječima razgovaralo se i o hrvatskom sudjelovanju u međunarodnoj misiji ISAF u Afganistanu, kao i o proširenju suradnje u sklopu zemalja Jadranske povelje, poglavito o slanju zajedničkog hrvatsko-albansko-makedonskog medicinskog tima u Afganistan, te o bilateralnoj obrambenoj suradnji, a posebice o nastavku suradnje na školovanju i stručnom usavršavanju pripadnika hrvatskih oružanih snaga. Jedna od tema razgovora bila je i dosadašnja, ali i buduća suradnja u zaštiti od međunarodnog terorizma i drugih asimetričnih prijetnji što, kako je rekao ministar Rončević, mora biti zadaća svake zemlje i svaka zemlja u tom području mora dati svoje maksimalne napore.

Zadovoljstvo posjetom izrazila je i pomoćnica američkog ministra obra-

snimio Tomislav BRANDT

ne, koja je rekla da su se vodili dobri razgovori o impresivnoj obrambenoj reformi koju Hrvatska provodi. Gospođa Ricardel je kazala da Republika Hrvatska ima važnu ulogu ne samo u izgradnji mira i stabilnosti u regiji, nego i veliki doprinos miru i stabilnosti na globalnoj razini te je osobito istaknula ulogu vojne policije u očuvanju mira i sigurnosti u Afganistanu. Istaknula je i da SAD žele pomoći Republici Hrvatskoj u naporima da ispunи svoj cilj - ulazak u NATO, te da cijene sva nastojanja Hrvatske na tom putu, ne samo u MORH-u nego i suradnju s partnerima Makedonijom i Albanijom u akcijskom planu za članstvo.

L.PARLOV

Otvoren Centar za samostalno učenje engleskog jezika u Splitu

U splitskoj vojarni "Lora" 29. travnja svečano je otvoren Centar za samostalno učenje engleskog jezika Škole stranih jezika "Katarina Zrinska".

Centar su rezanjem vrpce otvorili državni tajnik MORH-a Mate Raboteg i vojni izaslanik Velike Britanije pukovnik Mike Reese, a svečanom

korpusa HKoV-a; ravnatelj ŠSJ profesor Đemal Kadrić te gradonačelnik Splita Miroslav Bulićić.

Ovo je drugi takav centar, uz već otvoreni u Zagrebu, koji će omogućiti individualno usavršavanje engleskog jezika. U Centru korisnici imaju pristup velikom broju radnih listova

koji sadrže zadatke iz gramatike, vokabulara, slušanja, čitanja i pišanja, razne knjige te uređaje za govor i slušanje. Uz to, u Centru su korisnicima dostupni i radni materijali s vojnom tematikom, primjerice NATO kratice, STANAG testovi za vježbu, jezik potreban za učinkovito snalaženje u međunarodnim mirovnim operacijama.

Novootvoreni Centar, koji će voditi prof. Mirjana Roguljić, bit će otvoren svakog dana pripadnicima OS-a koji dodatno žele ulagati u svoje znanje engleskog jezika i unaprijediti ga.

Prema riječima prof. Đemala Kadrića, ovakav bi centar za nekoliko mjeseci trebao biti otvoren i u Osijeku,

dodavši kako tečajeve u Školi uz predmete naših OS pohađaju i djelatnici MUP-a, pa čak i iz drugih zemalja.

Pukovnik Mike Reese ovom prigodom je istaknuo kako je hrvatska strana osigurala zgradu, umrežavanje i uredila prostor, SAD su donirale dvadeset računala, a Velika Britanija namještaj, kompletну opremu, knjige i časopise te ostale radne materijale. Zahvala je upućena i menadžeru PEP projekta (Peacekeeping project - engleski u mirovnim snagama) Philu Dexteru.

Državni tajnik MORH-a Mate Raboteg istaknuo je važnost otvaranja ovog Centra podsjetivši na staru izreku kako čovjek vrijedi onoliko koliko stranih jezika zna, te kako je to važan dosegaj za MORH u cjelini, zbog naših europskih aspiracija, pristupanja NATO-u te sudjelovanja u međunarodnim mirovnim misijama i zadaćama.

Uzvanici su potom mogli razgledati prostor i opremu Centra a blagoslovio ga je i vojni kapelan HRM-a don Branimir Proić.

V. PINTARIĆ

snimila V. PINTARIĆ

su otvaranju nazočili izaslanik načelnika Glavnog stožera OSRH komodor Zdravko Kardum; Mirko Šundov, zapovjednik ZZIO-a; brigadni general Mate Obradović, zapovjednik 4.

Prvi dočasnici postrojbi HKoV-a posjetili Bojnu za specijalna djelovanja

U svrhu poboljšanja dočasničkog lanca potpore

U sklopu aktivnosti iz godišnjeg plana rada prvog dočasnika Hrvatske kopnene vojske, prvi dočasnici postrojbi HKoV-a posjetili su 27. travnja Bojnu za specijalna djelovanja HKoV-a u vojarni "Drgomalj" u Delnicama.

Tim povodom pripadnici BSD-a, predvođeni zapovjednikom pukovnikom Nikolom Županićem, organizirali su za dočasnike prezentaciju svoje postrojbe i opreme te prikaz neko-

liko taktičkih radnji u izvedbi specijalaca, kao i obilazak poligona i smještajnog prostora, a uz zapovjednika u ulozi domaćina bio je i prvi dočasnik Bojne nadnarednik Mirko Šuća, dok je dočasnike predvodio nadnarednik Dominik Ban, prvi dočasnik HKoV-a.

U sklopu prezentacije postrojbe pukovnik Županić upoznao je dočasnike s povjesnicom i shemom ustroja BSD-a, predstavivši ukratko obuku i zadaće specijalaca, a potom su imali priliku vidjeti neke od uvježbanih specijalnosti, kao što su rješavanje talačke situacije i upad u objekt te alpinističke tehnike izvedene na komando-tornju i borilačke vještine u dvorani za vježbanje. Na taktičko-tehničkom zboru predstavljena je oprema za pojedine specijalnosti BSD-a - padobranska i ronilačka te za snajperiste i protuoklopnu borbu, kao i razvoj nekih dijelova opreme, a

dočasnici su imali priliku provjeriti svoje sposobnosti na trenažerima za protuoklopnu borbu. Tije-

kom boravku u vojarni "Drgomalj" nadnarednik Michael Fanuko iz Višoke dočasničke škole održao je svojim kolegama predavanje o povijesti i strategiji NATO-a, čime je završen program jednodnevног boravka dočasnika u Delnicama. Osim što su imali prigodu pobliže se upoznati s radom i ustrojem elitne postrojbe Hrvatske vojske, bila je to i prilika za međusobnu razmjenu iskustava i ideja u svrhu poboljšanja dočasničkog lanca potpore HKoV-a.

M. ALVIR

snimio Tomislav BRANDT

snimio Tomislav BRANDT

Seminar u RACVIAC-u

Kontrola naoružanja u jugoistočnoj Europi

U vojarni "Vitez Damir Martić" u Rakitju, u organizaciji Regionalnog središta za pomoć u provedbi međunarodnih ugovora o kontroli naoružanja (RACVIAC), 26. i 27. travnja održan je dvodnevni seminar na temu "Sistemi kontrole naoružanja u jugoistočnoj Europi - instrument jačanja sigurnosti i približavanja EU".

Na samom početku seminara, sudionicima se obratio zamenik direktora RACVIAC-a brigadir Željko Akrap, dok je pukovnik Ibrahim Arslan predstavio ciljeve tog susreta. Tako je istaknuto da se seminarom želi otvoriti rasprava o važnosti ugovora iz područja Kontrole naoružanja u jugoistočnoj Europi, kao dodatnog instrumenta integracije jugoistočne Europe u cijelu Europu, zatim rasprava o povećanju transparentnosti i unapređivanja razine stabilnosti i sigurnosti u cijeloj Europi, te definiranje važnosti i djelovanja medija na povećanje informiranosti javnosti o sigurnosnoj politici.

Među trideset i dvoje sudionika seminara bili su predstavnici MVP-a, MORH-a, te međunarodnih organizacija iz sedam zemalja: Albanije, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, Madžarske, Moldavije, Velike Britanije i Hrvatske. Među našim predstavnicima bili su Mihaela Barić i Mirko Capjak iz MVP-a, te bojnik Viktor Cvrtila iz MORH-a, dok su kao predavači nastupili dr. Vlatko Cvrtila s temom razvoja politike NATO-a unutar kontrole naoružanja i Marijana Buljan predstavljajući ulogu medija u

kreiranju sigurnosnog okruženja u jugoistočnoj Europi.

Seminar je počeo uvodnim izlaganjem predstavnice Centra za međunarodne sigurnosne i obrambene studije (CDIIS) iz Oxfordshirea, u Velikoj Britaniji dr. Andrei Ellner na temu "Posljednji izazovi i političke promjene u europskoj sigurnosnoj situaciji". Podsjetivši na događaj od 11. rujna 2001., koji je uvelike utjecao na promjenu pristupa rješenju pitanja sigurnosti i kontrole naoružanja, dr. Ellner je napomenula kako se sustavno prati razvoj zemalja u regiji u utemeljenju demokracije, ekonomskog razvoja i sigurnosnog okruženja. Predstavnica CDIIS-a je istaknula važnost ovakvih susreta eksperata, kao i razmjene iskustava, te izlaganja kvalitetnih predavača, što treba pridonijeti postizanju zacrtanog cilja i treba biti okosnica daljnog rada i suradnje.

Tijekom svakog izlaganja istaknuto je kako je ovo prvenstveno informativni seminar, s aktivnim sudjelovanjem svih naznačnih, te je stoga za pretpostaviti kako će rezultirati kvalitetnim zaključcima i smjernicama za buduće susrete i seminare u pitanju kontrole naoružanja.

A. DEČAK

snimio Dubravko KOVAC

14. obljetnica 4. gardijske brigade

Pobjednička brigada za nove zadaće

Svakome tko je barem letimično pratio Domovinski rat poznata je uloga 4. gardijske brigade *Paukova* u oslobođanju domovine i u pobjedama koje su nas ostavljale bez dah.

Ponos koji je ta brigada budila, još i danas odjekuje negdje duboko u nama... No, vremena za život na stariim zaslugama nema previše, brigada se okrenula novim zadaćama koje su danas isto tako izazovne i odgovorne.

Četrnaesta obljetnica proslavljenja je skromno ali dostojanstveno, a postrojenim pripadnicima obratio se njihov zapovjednik brigadir Mladen Fuzul, koji je između ostalog rekao: "Tamo gdje bi se očekivala analiza sjajne takte petogodišnjeg ratovanja bez poraza treba pričati o ljudima, našim susjedima, našim priateljima, koji su doslovno preko noći postali ratnici. Treba pričati o njihovom viteštvu, jer zahvaljujući njima Četvrt je postala nezaobilazno ime u stvaranju novije hrvatske povijesti".

snimio Ž. STIPANOVIC

Obraćajući se nazočnima izaslanik načelnika Glavnog stožera, zapovjednik 4. korpusa, brigadni general Mate Obradović je rekao: "Od vas se danas očekuje da održavate zavidan stupanj profesionalnosti i visoke razine psihofizičke spremnosti, a dragocjena iskustva stečena u Domovinskom ratu neka budu nadahnuće u ispunjenju svih postavljenih zadaća, kako biste i dalje bili oличenje ratne hrabrosti, čestitosti i domoljublja. Jer nositi odor koju nosite mora biti čast svakom vašem pripadniku. I nosite je časno i pošteno!"

Na kraju obilježavanja obljetnice uručene su nagrade i pohvale, a mi se pridružujemo čestitkama, napose onim pripadnicima koji su četrnaest godina u toj brigadi.

Ž. STIPANOVIC

7. prvenstvo OS RH u plivanju

Očekivani ekipni pobjednik HRM

Sedmo prvenstvo OS RH u plivanju održano je u sjajnoj organizaciji HRM-a i Uprave J-7 na plivalištu na Podljudu.

Neposredno prije početka postrojenim natjecateljima obratio se izaslanik načelnika GSOS-a RH komodor Zdenko Simić te prvenstvo proglašio otvorenim. Natjecanje je održano u pet disciplina: 50 metara prsno, 50 metara u odori s puškom, 200 metara slobodno, 4x50 metara slobodno i 4x50 metara u odori s puškom, a odlikovalo se velikom borbom svakog natjecatelja, kao i golemom potporom pripadnike ekipe uz sam rub bazena.

Osnovni cilj sportskog plivanja je racionalnost koja se manifestira u ekonomičnom, ravnomjernom, pravocrtnom svladavanju dionice zadanom tehnikom. Na uspješnu realizaciju neosporno utječu morfološke karakteristike, motoričke i funkcionalne sposobnosti te psihičke komponente. Te karakteristike spadaju u zakonitosti hidrodinamike, hidrosta-

snimio Ž. STIPANOVIC

tike, biomehanike i vodenim medijima, koje pridonose ili umanjuju uspješnost sportskom plivanju.

Na natjecanje se prijavilo devet ekipa, a ostvareni su izvrsni rezultati. Očekivani ekipni pobjednik natjecanja je ekipa HRM-a, drugo mjesto zauzela je ekipa Bojne za specijalna djelovanja, dok je treća bila počasno-zaštitna bojna.

Ž. STIPANOVIC

Rezultati ekipno:

1. HRM
2. Bojna za specijalna djelovanja
3. Počasno-zaštitna bojna
4. 3. GOMBR
5. ZIO HKoV
6. 40. brigade veze
7. 202. brigada PZO
8. ZzL
9. Riječki zdrug

Tematska rasprava u ZŠŠ-u

U prostorijama Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro" održana je 19. travnja tematska rasprava "Zdržuena operacija OS RH na bojištu". Osim predstavnika ZŠŠ-a, prezentacije su imali i predstavnici zapovjedništava HRM-a te HRZ-a i PZO-a. Seminaru su nazočili i predstavnici Glavnog inspektorata MORH-a, ZzL-a, zapovjedništva HKoV-a, G-3, G-4, G-5, G-6, G-7, Ratne škole "Ban Josip Jelačić" i Časničke škole "Fran Krsto Frankopan", Zapovjedništva KoV-a.

Zapovjednik ZZIO-a "Petar Zrinski" general bojnik Mirko Šundov je pozdravljajući sve sudionike istaknuo važnost standardizacije nastave u ZŠŠ-u i RŠ-u, važnost definiranja pojmove u svim granama i usuglašavanja koncepta od najniže razine izobrazbe pa do strategijske razine u RŠ.

Prema riječima zapovjednika ZŠŠ-a brigadira Zdravka Andabaka doktrina nije samo "prihvaćen način djelovanja najbolje prakse i principa koji su potvrđeni kroz povijest, vježbe, ratne igre, rasprave i analize", ona je mnogo više od toga - ogledalo civilizacijske razine nacije i mjera vojništva u Hrvata".

Poslije završenih prezentacija uslijedila je rasprava o problematici zdržuene operacija, doktrinarnih pitanja, međunarodnih snaga i koordinacije između školskog i operativnog sustava.

OJI

Svečana prisega u Časničkoj školi

U spomen-prostoru Časničke škole na HVU-u održana je 28. travnja svečanost

potpisivanja prisege polaznika 4. naraštaja temeljne izobrazbe kandidata za časničke rodove i službi Hrvatske kopnene vojske (TIKČ).

Prigodnim govorom 49 polaznika, od kojih su 24 žene, pozdravio je zapovjednik Časničke škole brigadir Zvonimir Lulić, nakon čega je polaznicima pročitan tekst svečane prisege. Središnji dio obilježen je potpisivanjem prisege, te u koначnici čestitkama i završnim riječima brigadira Lulića.

A.D.

Odsjek za tranziciju Split

Poticajna sredstva korisno usmjerena

Odsjek za tranziciju Split, koji pokriva Zadarsku, Šibensko-kninsku, Splitsko-dalmatinsku i Dubrovačko-neretvansku županiju, tijekom travnja je održao 36. i 37. tranzicijsku radionicu programa zbrinjavanja izdvojenog osoblja MORH-a u Splitu i Pločama. S programom SPEC-

TRA upoznalo se 19 polaznika radionica.

Najveći broj korisnika programa odlučio se za samozapošljavanje kroz registraciju u poljoprivredni upisnik.

Korisnici su se upoznali s programima potpore CARDS i PRIOM, koji nepovratnim novčanim sredstvima pomažu korisnicima programa početak, tj. nastavak djelatnosti. Sredstva se koriste kroz poticaje poslodavcu pri zapošljavanju, za sufinanciranje izrade poslovog plana i administrativnih troškova pri registraciji djelatnosti, za kupnju opreme i sredstava za poljoprivrednu proizvodnju, pčelarstvo, peradarstvo, osnovna sredstva za rad u obrtu ili trgovackom društvu. Uvidom u njihove aktivnosti može se reći da su sredstva poticaja korisno usmjerena i utrošena te da su zadovoljni izborom svog tranzicijskog plana.

OzT

Dvanaesta obljetnica 204. br PZO

Skromno i radno obilježena je 20. i 21. travnja 12. obljetnica ustrojavanja 204. br PZO-a.

Tom su prigodom položeni vijenci podno Središnjeg križa na gradskom groblju Lovrinac te je služena misa za sve poginule i umrle pripadnike brigade u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama. Postrojenim pripadnicima brigade obratio se zapovjednik pukovnik Radoslav Rogulj istaknuvši da je danas težišta zadaća brigade priprema i provedba obuke i odgoja ročnih vojnika. Govoreći o budućnosti, istaknuo je da se brigada nalazi pred novim preustrojem, ali da niti jedan djelatnik neće ostati neraspoređen na novu dužnost. Pukovnik Rogulj potom je uručio ukaze o promaknuću te pohvale zaslужnim pripadnicima.

OJI

Dan otvorenih vrata

U vojarni "Ban Krsto Frankopan" u Središtu za obuku pješaštva Koprivnica 22. travnja organizirana je manifestacija Dan otvorenih vrata. U sklopu manifestacije

prvi put je održan taktičko-tehnički zbor na kojem je predstavljena vojna tehnika, oprema, naoružanje postrojbi koje su smještene u vojarni, te je prezentirana izobrazba dočasnika i časnika u OS RH, kao i mogućnosti zasnivanja vojne karijere.

Manifestacija je organizirana za građanstvo, prvenstveno za polaznike osnovnih i srednjih škola s područja Koprivnice, čiji je odziv nadmašio očekivanja.

Danu otvorenih vrata nazočio je i zapovjednik ZIO-a HKoV-a brigadir Marjan Biškić, koji se pozitivno izradio o organizaciji i provedbi taktičko-tehničkog zbora, a i odzivom posjetitelja.

OJI

Tečaj za državne službenike u ZZIO-u

Izobrazba 2. naraštaja Temeljnog tečaja za državne službenike počela je 2. svibnja

u prostorijama i organizaciji ZZIO-a.

Riječ je o tretjednom ciklusu (ukupno 90 sati), čiji je cilj upoznavanje MORH-ovih civilnih službenika s unutarnjim ustrojem i djelokrugom rada MORH-a i GS-a, te vojno-teritorijalnom podjelom i glavnim ustrojbenim cjelinama OS RH.

Tridesetak polaznika je u uvodnom govoru pozdravio brigadir Frane Tomičić, uz želju da im "saznanja s tečaja pomognu u daljnjoj profesionalnoj karijeri". Također, brigadir je najavio i skraćeno organiziranje sličnog tečaja, "naprednog", namijenjenog ponajprije onima koji će uspješno položiti aktualni tečaj.

D.V.

BRITANSKA tvrtka BAE Systems, odnosno podružnica Land Systems, sklopila je ugovor vrijedan 834 milijuna USD za isporuku 495 lakiha haubica M777A1 kalibra 155 mm dužine cijevi 39 kalibara. Haubice se nabavljaju za potrebe američke kopnene vojske (US Army) i marininskog korpusa (USMC).

Haubice će se isporučiti tijekom četiri godine, prve u srpnju 2006. a posljednje u studenom 2009. Oko 70% će se proizvesti u SAD-u, u pogonu u Hattiesburgu, savezna država Mississippi. Ostatak će se proizvesti u Velikoj Britaniji u pogonu tvrtke u mjestu Barrow-in-Furness.

Kopnena će vojska dobiti 233 sustava M777A1, a marinci 262 koji maće zamijeniti postojeće, znatno teže, haubice M198.

M777A1 će rabiti novi napredni sustav za upravljanje paljborom General Dynamics TAD/DFCS koji će omogućiti ispaljivanje naprednog

Nova haubica za američku vojsku

projektila Excalibur na udaljenost do 40 km.

Isti je top postavljen na gusjenično podvozje tvrtke United Defence i rabi se kao demonstrator topničkog sustava za neizravno gađanje NLOS-C koji se razvija u sklopu programa FCS. Riječ je o razvojnom programu američke vojske koji bi trebao rezultirati novom generacijom borbenih vozila s ljudskom posadom ali i u robotiziranoj inačici za autonomno besposadno djelovanje.

Sličan razvojni program ima i britanska vojska pa BAE Systems planira razviti sličnu inačicu s kojom se nuda pobjediti na tom britanskom natječaju.

M. PETROVIĆ

Češkoj isporučeni prvi Gripeni

SLUŽBENA primopredaja prvih šest višenamjenskih borbenih aviona JAS 39C Gripen, koji su nabavljeni za potrebe Češkog ratnog zrakoplovstva, obavljena je na prigodnoj svečanosti održanoj 26. travnja u češkoj zrakoplovnoj bazi Caslav. Primopredaji su nazočili češki ministar obrane Karel Kuhnl i švedski ministar obrane Leni Björklund.

Prelet jednosjednih inačica Gripena iz švedskog Linköpinga u zrakoplovnu bazu Caslav, u kojoj će inače biti stacionirani češki Gripeni, obavila su po tri švedska i tri češka pilota. Prelet kao i naknadna testiranja aviona, prije njihovog zaprimanja u inicijalnu operativnu uporabu, provedeni su bez ikakvih problema.

Uz prelet aviona u Češku, u švedskom Linköpingu dogodio se još jedan važan trenutak za češke Gripene. Naime, 21. travnja na prvi probni let poletjela je prva dvosjedna inačica JAS 39D Gripena koja je proizvedena za češko ratno zrakoplovstvo. Preostala

skupina od osam aviona trebala bi stići u Češku do kolovoza ove godine, a u toj skupini uz šest jednosjednih C inačica bit će i dvije dvosjedne D inačice. S flotom od četrnaest Gripena Republika Češka postaje prva NATO članica koja je operater na tom borbenom avionu četvrte generacije.

Preletom prvih aviona na određeni način uspješno je okončana i obuka prve skupine letačkog i zrakoplovnotehničkog sastava, koja je školovana u Švedskoj od kolovoza prošle godine. Tom činjenicom cijela leasing

nabava Gripena dobiva na dodatnoj težini. Naime, može se reći kako je cijeli češki projekt realiziran s iznimnim uspjehom jer je u manje od godinu dana napravljeno nekoliko vrlo krupnih i složenih koraka. Dovoljno je napomenuti kako je nakon višegodišnjeg pregovaranja u lipnju prošle godine isprva sklopljen temeljni sporazum, a potom i potpisani ugovor o leasingu aviona s detaljno razrađenim offset angažmanom. Potom je uz proizvodnju aviona u kolovozu prošle godine počela obuka češkog letačkog i zrakoplovnotehničkog osoblja, koja je okrunjena travanjskim preletom aviona, čime je i više nego očito kako je uz transfer znanja uspješno obavljen i vrlo važan tehnološki transfer u smislu prihvata i opsluživanja aviona nove generacije.

I. SKENDEROVIC

Počela gradnja novozelandskih patrolnih brodova

TVRTKA Tenix Defence počela je u veljači ove godine s rezanjem čelika za prvi od dva patrolna broda i projekta Protector vrijednog 368 milijuna američkih dolara. Brodovi dugački 85 metara i istisnine 1500 tona namijenjeni su patroliranju na otvorenom moru. Brodovi će se graditi u modulima u brodogradilištu Williamstown i Whangarei koji će se naknadno spojiti u Williamstounu.

Unutar programa Protector gradit će se još dva broda:

jedan 131 metar dugačak MRV (Multi Role Vessel - višenamjenski brod) i pet 55 metara dugački IPV-a (Inshore Patrol Vessels - obalni patrolni brodovi). MRV istisnine 8870 tona gradit će brodo-

IPV

MRV

sedam brodova treba se obaviti od 2006. do 2007. godine.

Tvrta ADI Limited, s podugovaračem tvrtkom Tenix, određena je da za OPV-e i MRV isporuči oružane sustave. Za njih će ADI isporučiti MSI-Defence Systems DS25M lake brodske topničke sustave opremljene ATK M242 Bushmaster topom kalibra 25 mm. Odbir topa M242 uvjetovan je njegovom uporabom na 105 novih novozelandskih oklopnih vozila LAV III 8x8. Ugovor obuhvaća i obvezu ADI-a da osigura održavanje i remont topničkog sustava DS25M.

T. JANJIĆ

gradilište Merwede Shipyard u Nizozemskoj, ali će završno opremanje obaviti brodogradilište Williamstown. Svi pet IPV-a izgradit će brodogradilište Whangarei. Isporuka svih

Protuoklopni projektil Hermes

RUSKA tvrtka Konstruktorskoye Byuro Priborostroyeniya (KBP) razvila je protuoklopni projektil dugog dometa Hermes. Riječ je o obitelji projektila koje se mogu postaviti na kopnene, zračne i pomorske platforme. Namijenjena je uništavanju tenkova i drugih oklopnih vozila, važnih točkastih ciljeva, manjih plovila i sporijih letjelica i to na udaljenosti do 100 km. Projektil Hermes je razvijen 1999., a 2003. su počela testiranja na raznim platformama. Konstruktori su postavili nekoliko ciljeva: razviti projektil koji će po dometu biti znatno bolji od "tipičnih" PO projektila; razviti bojnu glavu probojnosti 1000 mm te ekivalent 15 kg TNT-a; mogućnost djelovanja u svim vremenskim uvjetima.

KBP namjerava ponuditi tri tipa projektila, dometa 15, 40 i 100 km za različite namjene. Projektil dometa 100 km rabi poseban startni motor za postizanje respektabilnog

dometa, osobito za tu kategoriju oružja.

Vođenje je kombinirano. U početnoj fazi leta projektil dometa 15 km vodi se inercijalnim navigacijskim sustavom, a projektili dometa 40 i 100 km upravljuju se radiovezom. U završnoj fazi napada sve inačice rabe poluaktivno lasersko navodenje na cilj. Cilj laserom mogu označavati razne platforme, od pješaka koji ima vizualni kontakt s ciljem pa do bespilotne letjelice.

U razvoju su i dvije inačice sa samonavođenjem. Jedna s termalnim a druga s radarskim tražilom. Kod inačice s poluaktivnim laserskim navođenjem sustav istodobno može lansirati i voditi najviše dva projektila dok inačice sa samonavođenjem može lansirati 12 projektila.

Hermes dolazi u dvije inačice, mobilna na odgovarajućoj platformi, i stacionarna za obalnu obranu. Mobilna inačica ima radar za praćenje putanje projektila i radiioda-

šiljač za popravljanje putanje projektila. Posebno izvidničko-ciljničko vozilo ima optronički blok na sklopivom jarbolu i služi za otkrivanje, identifikaciju, praćenje i označavanje cilja.

Inačica Hermes-A namijenjena je lansiranju s helikoptera, domet joj je do 18 km, a isprobana je na helikopteru Ka-52. Tražilo je termalno ili radarsko i omogućava djelovanje u modu "ispali i zaboravi".

M. PETROVIĆ

Jedno od razmišljanja koje se najviše spominje kod terorizma, koji uključuje kemijske i biološke agense, je širenje kemijskih i bioloških agensa (CB sredstva), raspršenih kao aerosoli, u zatvorenom sustavu, kao što je stambena, odnosno poslovna zgrada. Zbog njihove velike toksičnosti i male veličine čestica, CB agensi se mogu lagano prikriti, brzo se širiti kroz sustav za ventilaciju, i biti raspršeni kroz cijelu zgradu.
Zbog obično velike naseljenosti, samo u jednoj zgradi može doći do velikog broja smrtnih slučajeva, velikog broja ozlijedenih, što naravno ovisi o bojnom otrovu koji je uporabljen

Ankica ČIŽMEK

Prijetnje zgradama kemijskim i biološkim oružjem

Prvi korak u zaštiti od CB agen-
sa je provođenje obuhvatne i
detaljne analize mogućih me-
ta. Znanje o konstrukciji zgrade, su-
stavi unutar nje, dinamika mogućih
događanja su kritični za procjenu
rizika, kao i za planove za spre-
čavanje ulaska i prijenosa CB agensa
unutar nje.

Gotovo svaka zgrada može se
smatrati pogodnom metom za ke-
mijsko-biološki, teroristički akt. Sto-
ga postoje posebni, specifični pres-
jeci zgrada, koji pomažu da se iden-
tificiraju najboljije točke zgrade.

Zbijenost zgrada i veliki
broj ljudi na malom
prostoru čine ih ranjivim

evakuaciju u slu-
čaju požara, te ru-
kovovanje biomedi-
cinskim i kemij-
skim otpadom.

Postoje različite
definicije izraza
"okoline, okoliš",
koji može biti meta
za teroriste. Naj-
općenitije, okolina
se definira kao sve
ono što nas okru-
žuje. Zatim tu po-
stoje i unutarnja,

Upravitelj zgrade i
stanari moraju znati
kako će se suprotsta-
viti prepostavljenom
napadu. Plan za za-
štitu i sigurnost okoli-
ša unutar zgrade,
imajući u vidu poten-
cijalnu mogućnost
napada kemijskim i
biološkim agensima,
mora uključivati i po-
tencijalna mesta
gdje bi se CB agensi
mogli ostaviti, kao i

odnosno mikrookolina, koju je stvo-
rila ljudska ruka, što se pokriva iz-
razom izgrađeni okoliš. Taj izgrađe-
ni okoliš uključuje i vanjske oblike
(npr. vanjske zidove, noseće stijene,
pregrade), kao i unutarnje struktu-
re. Te strukture ne uključuju samo
poslovno-stambene zgrade, nego i
željezničke i autobusne postaje, lu-
ke, sportske stadione i javne zgra-
de, kao što su muzeji, spomenička
obilježja i memorijalna središta. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Reforme ruskih oružanih snaga (I. dio)

Razvoj ruske (ranije sovjetske) ratne doktrine i koncepcije nacionalne sigurnosti realizirao se vrlo slojevito. Uz sve probleme nastale raspadom SSSR-a postavilo se i pitanje donošenja nove vojne doktrine jer je u novim prilikama stara sovjetska vojna doktrina bila prevladana, a novom doktrinom trebalo je odrediti daljnje smjerove razvoja oružanih snaga

Marinko OGOREC

Sustav sigurnosti, kao i ustroj ruskih obrambenih struktura, u velikoj su mjeri određeni nacionalnim interesima države, te unutarnjopolitičkim odnosima i sadržajima, pri čemu se mora uzeti u obzir i svijest o nekadašnjoj moći i autoritetu velesile jer su vrlo živa sjećanja i težnja za obnovom tog statusa. Nemogućnost reformiranja zemlje i krah unutarnjeg modela socijalističkog razvoja vodio je i padu velike države, koja je svojim urušavanjem svojedobno dovela do najveće europske nestabilnosti nakon hladnoratovske bipolarizacije. Nekada globalna supersila s mogućnostima širokog, gotovo univerzalnog djelovanja, Rusija je postala podložna promjenama strategijske prirode koje su u velikoj mjeri mijenjale sadržaj njezinog ukupnog razvoja, njezinu politiku i mjesto u međunarodnim odnosima. S druge strane, nekadašnji odnos između vojnih snaga Istoka i Zapada u kon-

vencionalnim vojnim snagama bio je gotovo trostruko veći u korist Istoka. No, sada je izmijenjen i Zapad je tri puta snažniji nego Rusija. Ako se sada Zapadu dodaju i istočneuropske zemlje kao i neke bivše sovjetske, tada je odnos 1:5 u korist Zapada. Rusko sudjelovanje u ukupnom naoružanju iz godine u godinu se smanjivalo i 1995. iznosilo je tek oko 15 posto europskog oružanog potencijala, što je za četiri puta manje u odnosu na bivši SSSR. U geostrateškom pogledu ruska vojna

sila povučena je 1500 kilometara na istok, čime su se ruske vojne postrojbe iz Magdeburga, u nekadašnjem DDR-u, i Praga povukle na crtu obrane Smolenska i Kurska.

Unatoč tome, gotovo prvi put nakon mnogo stoljeća Rusiji ne prijeti nikakva vanjska opasnost ili invazija vojnih snaga bilo od neke koalicije država ili pak pojedine velike države. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

LCS - ratni brod koji će promijeniti protuminsko ratovanje

Igor SPICIJARIĆ

Američki litoralni borbeni brod - LCS, već personificiran kao najvrednija platforma za brojne misije u blizini obale, također će poslužiti kao idealna "odskočna daska" za iznimno važne i vrlo zahtjevne protuminske operacije

Litoralni borbeni brod sa svojim izmjenjivim, modularnim "paketom" opreme za protuminsko ratovanje između ostalih kvaliteta i tehničkih prednosti imat će veliki potencijal u supstituciji sadašnjih američkih namjenski građenih površinskih snaga za protuminsko ratovanje. Što više, LCS će fundamentalno promijeniti protuminsko ratovanje. Zbog toga će američka mornarica morati redifinirati svoje koncepte pomorskih operacija, ne samo za brodove tipa LCS u minsko-protuminskoj ulozi (MCM - *mine countermeasures role*) nego isto tako u budućoj organizaciji minsko-protuminskih snaga, njihovom uvežbavanju, opremanju te zapovijedanju takvim grupama brodova u borbenim operacijama.

Prema američkim obavještajnim podacima na svijetu postoji više od 350.000 komada različitih vrsta pomorskih mina. Kad govorimo o njima nikada se ne smije smetnuti s umom da je od njihovog uvođenja u operativnu uporabu to bilo relativno jeftino i tehnički jednostavno oružje. Zbog svojeg podmuklog i vrlo uspješnog načina djelovanja oduvijek

je ulijevalo strahopoštovanje svim pomorcima svijeta. U tom pogledu ništa se nije promijenilo do danas.

Različite varijante plivajućih, plutajućih, na dnu ležećih, sidrenih, kontaktnih, nekontaktnih, programabilnih i drugih vrsta mina ne zahtijevaju nikakav posebno komplikiran sustav za njihovo postavljanje. Kao dokaz tome može poslužiti podatak da su Iračani pred početak drugog Zaljevskog rata ili kako ga Amerikanci vole nazivati "Operation Iraqi Freedom" za miniranje svojih teritorijalnih voda vrlo uspješno uz svoje minopolagače iskoristili različite ribarske brodove, teglenice i općenito sve plovne objekte sposobne da ukrcaju nekoliko mina i ispolje iz luke. Zbog postavljenih minskih polja američke i britanske pomorske snage su imale podosta problema dok nisu potpuno očistile i osigurale nekoliko koridora za siguran prolaz do iračkih luka. Upravo poučeni takvim iskustvima mornarički stručnjaci ističu kako će uporaba LCS-a u njegovoj protuminskoj ulozi i njegove MCM sposobnosti biti od prvorazredne važnosti.

Primjena združenog sustava za protuminsko ratovanje

LCS će u budućim vojnim zadaćama dobiti ulogu okosnice pomorskih snaga i moći će biti modularno opremljen za njegove tri glavne zadaće: protupovršinsko ratovanje, protupodmorničke operacije i minsko-protuminsko djelovanje. Brodski minsko-protuminsko modularni "paket" opreme uključuje sustave za detekciju, precizno lociranje i neutralizaciju pomorskih mina.

Bude li situacija dopuštalja s broda će se moći odaslati modularno opremljene (prema zahtjevima zadaće) besposadne podvodne ronilice čija će zadaća biti da u tajnim akcijama nadzora nadziru plovne rute ili moguća područja pomorskih operacija radi determiniranja načinosti i lociranja minskih polja. Ovisno o veličini minskog polja ili minsko sumnjivog područja, jedan ili više brodova tipa LCS opremljenih protuminskim modularnim paketom opreme bit će upućen u takvo područje. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Razarači klase Kashin

Siniša RADAKOVIĆ

Nakon neuspjeha s kombinacijom krstarice Džeržinskij (klasa Sverdlov) i PZO raketnog sustava V-753 Volkov-M (HV br. 24) sovjetska je ratna mornarica odlučila svoje ratne brodove opremiti znatno kompaktnijim sustavom M-1 Volna-M. Prvi je put ugrađen na razarač Bravij (HV br. 28) i pokazao se daleko uspješnijim od sustava Volkov-M. I prije nego što je počelo testiranje Volna-M na brodovima počela je gradnja razarača po Projekt 61 programu, koji će kasnije postati poznati kao klasa Kashin. Odluka novih razarača trebala je biti mogućnost pružanja učinkovite protuzračne obrane flote i istodobno djelovanje protiv podmornica. Takva konцепцијa činila je nove razarače defenzivnim oružjem namijenjenim obrani

većih brodova i/ili desantnih snaga.

Gradnja prvog razarača Komzomolec Ušće počela je u rujnu 1959., a porinut je na samu staru godinu 1960. U operativnu uporabu ušao je točno dvije godine kasnije. Gradnja zadnjeg razarača Smetlivij počela je u ožujku 1971., a porinut je 25. veljače 1972. U operativnu je uporabu ušao 30. prosinca 1973. i danas je još uvijek operativan.

Operativna uporaba

Razarači klase Kashin veliki su višenamjenski razarači s dobrim protuzračnim i protupodmorničkim mogućnostima djelovanja. Osnovna im je namjena, u početku njihove operativne uporabe bila da pružaju zaštitu krstaricama klase Kinda tijekom njihovog djelovanja protiv brodova njihovim raketnim sustavima brod-brod

(primarni cilj bili su američki nosači zrakoplova). Ubrzo se pokazalo da su razarači klase Kashin bolji brodovi od krstarica klase Kinda, tako da je odlučeno ne samo da se nastavi s njihovom gradnjom već da se određeni broj prilagodi i zadaćama protubrodske borbe. Tako je nastala podklasa Projekt 61 MP (Modificirani Kashin) koje su opremili s četiri lansera protubrodskih vođenih projektila P-15 Termit (SS-N-2 Styx). Lanseri su postavljeni malo iza sredine broda i bili su okrenuti prema krmi.

Učinkovitost projekta potvrđena je i izvozom. Za indijsku ratnu mornaricu u razdoblju od 1980. do 1988. izgrađeno je pet razarača Projekt 61 ME koji su dodatno prilagođeni zahtjevima kupca. Svi pet razarača i dalje je u operativnoj uporabi i u njih će ostati još najmanje jedno desetljeće. Uz to razarač Smelij je 19. siječnja 1988. predan poljskoj ratnoj mornarici gdje je dobio označku D.271 Varšava. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

El Alamein (1942.)

Dvije bitke i jedna pobjeda

Mnogi su borci i s jedne i s druge strane život izgubili negdje duboko u pustinji a njihova tijela nisu nikada pronađena. Podignuti su im tek spomenici, kao podsjetnik budućim naraštajima na ogorčene, krvave i tragične bitke koje su se ovdje zbole...

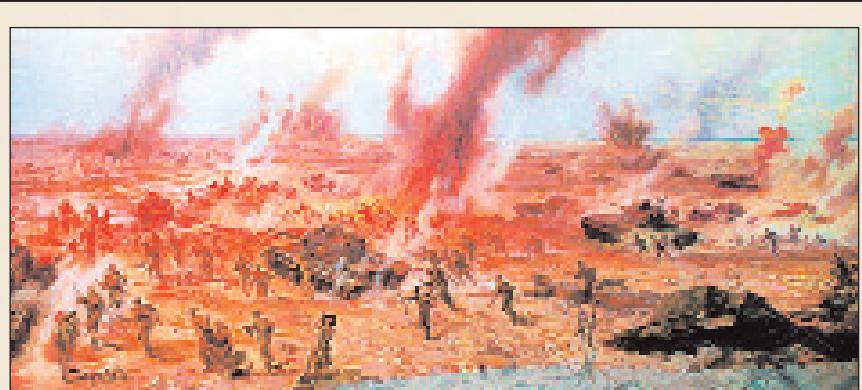
Jurica MILETIĆ

El Alamein je tek nešto više od stotinu kilometara zapadno od drevne Aleksandrije, jedinog egiptskog grada u kojem je tako naglašen "europski" štit: pomalo neuobičajena kombinacija francuske Azurne obale, talijanske Rivijere cvijeća, Farukove raskalašenosti, raskoši i kolorita suvremenog Egipta - dara Nila. Nasuprot aleksandrijske živopisnosti, neopisivom prometnom kaosu i prelijepom šetalističku lungomare suprotstavljena je pomalo dosadna cesta koja pokraj jezera Bahra Maryut, slijedeći morsku obalu, više-manje ravna, vodi do El Alameina.

Niz sjećanja

Na izlasku iz Aleksandrije, na brdašcu pokraj ceste, vide se ostaci hrama d'Abousira, u rimsko vrijeme važnog mjesta zvanog Taposiris Magna. Hram je bio posvećen Ozirisu, a nije daleko ni obnovljeni rimski zid koji kao da u sjećanje priziva nekadašnje čudo svijeta - aleksandrijski svjetionik! Ništa se zanimljivo ne zbiva sve do spomenika poginulim Južnoafrikancima koji je prvi u nizu objekata koji podsjećaju na krvave elalameinske bitke.

Vožnja egiptskim cestama još je uvjek prvorazredna pustolovina, osobito noću. Nejednom smo imali prigodu iskusiti gotovo sumanute situacije kad vozači, koji se noću približavaju jedan drugome, odjednom gase sva svjetla na automobilu, a tren prije no što će se mimoći s drugim vozilom uključuju svako svjetlo koje se na automobilu može uključiti: ne zna se tko staje zaslijepljeniji, a kako su se mimoili ne sudarivši se, zagonetka je možda

Prva se bitka kod El Alameina odigrala u srpnju 1942. S jedne je strane bio njemačko-talijanski afrički korpus pod zapovjedništvom proslavljenoga Erwina Rommela, a s druge VIII. britanska armija kojoj je na čelu bio Claude Auchinleck i koja se na taj položaj, u neposrednoj blizini Sredozemnog mora u Egiptu, između građica El Alameina i zaravnii Qattara povukla mjesec dana ranije, nakon poraza kod Gazale. Mnoge će se vojne operacije izvoditi upravo u toj depresiji - području koje je od 50 do 134 metra niže od razine mora.

Prvotni njemački napadi nisu slomili britanske snage koje su čak na južnom dijelu bojišnice potisnule Talijane. S jedne strane Auchinleck je zarobio čak tisuću neprijateljskih vojnika, ali zbog zakašnjele potpore svojih oklopnih postrojbi, istodobno je izgubio sedam stotina vlastitih. Nakon iscrpljujućih jednomjesečnih borbi napokon je svojoj armiji naredio da prijeđe u obranu i pripremi se za novi napad. U svakom slučaju, njemačko napredovanje prema Kairu i Aleksandriji bilo je zaustavljeno. Dva mjeseca kasnije na čelu britanskih snaga bio je general Bernard Montgomery. Druga je bitka kod El Alameina bila od 23. listopada do 3. studenog iste godine, a mnogi vjeruju kako je upravo Montgomeryjeva pobjeda u toj bitci bila jedna od prekretnica II. svj. rata. Zajedno s pobjedom kod Staljingrada, uvelike je pridonijela nacističkom slomu.

U tim je borbama pognuto nekoliko tisuća ljudi. Nisu svi svoje vječno počivalište našli u lijepo uređenim i održavanim grobljima koja posjećuju rjeđe prezivjeli, a češće njihovi potomci i članovi obitelji. Mnogi su borci i s jedne i s druge strane život izgubili negdje duboko u pustinji a njihova tijela nikada nisu bila pronađena.

Podignuti su im tek spomenici, kao podsjetnik budućim naraštajima na ogorčene, krvave i tragične bitke koje su se ovdje zbole. Na britanskom je groblju (slika dolje) mnogo pripadnika drugih naroda koji su se s njima borili rame uz rame: među sedam i pol tisuća pokopanih mnogo je Australaca, Novozelandonaca, Južnoafrikanaca, Poljaka i Francuza. U središtu groblja je oltar na kojem piše - Njihova će imena živjeti vječno.

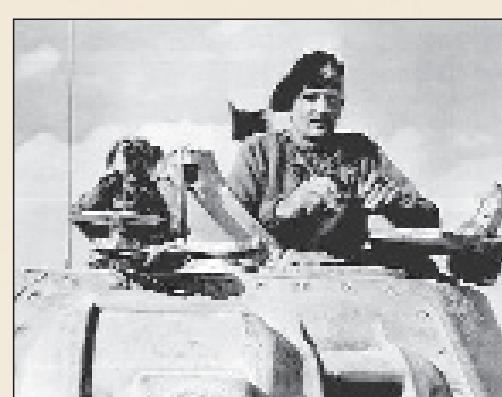

veća od tajni koje čuvaju piramide, dyjestotinjak kilometara južnije. Mahnito gašenje i paljenje svjetala neprijeporno je mnogo opasnije od kairskog neprestanog sjedenja na automobilskim trubama i sirenama. Valjda zato što se vidljivi prometni znaci ne poštuju, trubom se razgovara i dogovara. Ti su zvuci obavijest onom drugom vozaču, u drugom automobilu ili, pak, samo odgovor na njegove istrubljene poruke. Kad dode do nezgode, stvar je jasna: vozači se ili nisu razumjeli, ili je svaki trubio svoje ne hajući za trubu suparnika...

Smrt ne poznaje države

Gradić El Alamein dugo je imao tek jedan nevelik hotel s malim restoranom. Rijetko mjesto gdje se putnik-namjernik došavši iz drukčijeg ozračja i s drukčijim osjećajima za red i čistoku mogao okrijepiti i nasipati. Dakako, nakon što je odbio sve one napasnike, starije i mlađe, koji su mu neprestance pokušavali nešto prodati ili iskamčiti kakav novčić. Nasilni kao podrepne muhe, neki uporni trgovci prodaju originalne rimske novčice. Valjda ih je po cesti posijala sama kraljica i ljetopisica Kleopatra, koja je u gradu Mersa-Matruhu imala divotnu palaću iz koje je upravljala vojskom koju je poslala na rimskog cara Augusta. Od El Alameina do tog mjeseca jedva je stotinjak kilometara.

Nemali broj ljudi posjeće muzej koji uz pomoć različitih izložaka, grafika i zemljovidova pokušava rasvjetliti što se sve u okolini događalo

Feldmaršal i vikont, Sir Bernard Montgomery, veliki pobjednik kod El Alameina, rođio se 1887. a umro je 1976. Općepoznat pod nadimkom Monty, završivši vojno obrazovanje na Kraljevskom vojnom učilištu Sandhurst, prvu je vojnu službu imao u Indiji. Prvi je svjetski rat proveo u Francuskoj, a u prvoj bitci na Ypresu bio je teže ranjen. Odlikovan je i promaknut, a

oporavivši se od rane sudjelovao je i u borbama na Sommi, a konac rata dočekao je kao stožerni časnik. U vrijeme irskog rata za oslobođenje služio je u irskoj pokrajini Cork.

U početku II. svj. rata iskazao se u evakuaciji engleskih i francuskih vojnika preko francuske luke Dunkirk, a nedugo zatim predsjednik engleske vlade Sir Winston Churchill imenovao ga je zapovjednikom VIII. britanske armije u Sjevernoj Africi. Uspio je odbiti sve napade Erwina Rommela (dolje) i primorati ga da se povuče iz Egipta. Njegov je vojni uspjeh u Africi ubrzao savezničko iskrcavanje na Siciliju godine 1943. pod zapovjedništvom generala Dwighta Eisenhowera. Sukobljavao se s američkim generalom Pattonom, koji je baš kao i on uživao biti u središtu pozornosti. Sa Sicilije su ga pozvali u London gdje se uključio u planiranje savezničkog iskrcavanja u Normandiji - plan Overlord. U vrijeme invazije, odnosno dana D, zapovjedao je združenim britanskim, kanadskim i američkim snagama. Zbog borbi oko francuskog grada Caena i zbog svoje taktike, mnogi su ga kritizirali a mnogi i napadali kao čovjeka nedrasla vođenju takva pothvata.

1942., tik do prostora koji je posvećen egipatskoj vojnoj povijesti.

Njemačko i talijansko groblje je u Tell el-Elsi pet kilometara zapadnije. Znakovit je natpis na grobu njemačkog neznanog vojnika: Smrt ne poznaje države. A sve to tik do rezbarije koja prikazuje njemačku,

francusku, talijansku i britansku kacigu. Ništa manje znakovit nije ni niski kameni spomenik nekoliko kilometara dalje, na 111. kilometru od Aleksandrije. Na to upozoravaju i natpis i strelica, a sve ispod poruke na talijanskom: Nije mi nedostajalo hrabrosti, već nisam imao sreće! ■

Talijanskom vojniku nije nedostajalo hrabrosti, nego nije imao sreće - jedan od najznakovitijih spomenika II. svj. rata

Muzej u El Alameinu podsjeća na sve vojske koje su sudjelovale u bitkama

"Priče i pjesme iz Domovinskog rata"**DVič, Zagreb, 2002.**

Ova zbirka trag je jednog zlog vremena koje je srećom iz nas, ali je bilo pogubnom podlogom mnogih djetinjstava. Pjesme i priče iz zbirke svjedoče o proživljavanju bolne ratne stvarnosti najčešće iz dječje perspektive. Doduše, dječja perspektiva zapravo je fingirana jer pišu odrasli pisci koji se trude proniknuti u dječji svijet i dječji način razmišljanja", zapisala je u predgovoru knjige dr. Dubravka Težak, koja je pripremila knjigu za tiskanje. Na kraju zbirke uvrstila je i nekoliko pravih dječjih radova kako bi se zbirka doista mogla smatrati autentičnom dječjem viđenju rata. Iako su pjesme i priče u zbirci prvotno bile namijenjene učenicima trećeg i četvrtog razreda, njih mogu razumjeti i mlađi i stariji. U knjizi je i kratki pregled dječjih romana s tematikom Domovinskog rata te osrt na to kako su pisci progovorili o Domovinskom ratu dužim proznim oblicima. Među izabranim pričama samo su dvije bajkovite, a prevladavaju pripovijetke koje pretendiraju na dokumentarnost. Mnoge pjesme i pripovijetke duhovni su protest protiv užasa i besmislenosti rata, sa željom da se dopre do svjetlosti, ljubavi i vječnog skладa. Neke pripovijetke izriču dječje nemire zbog poljuljane stvarnosti na koju su navuknuli i želje da se ponovo vrati stari sklad. Neke prikazuju prerano zrelu i ozbiljnu djecu koja su zarana spoznala što sve život u sebi nosi, a pojedine priče prikazuju da je i sudsina dječjih ljubimaca znala biti okrutna.

Nikolina Petan

FILMOTeka**Prevoditeljica - The Interpreter**

- američki triler (130 min.)
- distributer: Blitz film&video
- redatelj: Sidney Pollack
- glavne uloge: Nicole Kidman, Sean Penn

Film Prevoditeljica najnoviji je holivudski politički triler, koji je hrvatsku premjeru imao čak dva tjedna prije nego u SAD-u. Silvia Broom (Kidman) prevoditeljica je u Ujedinjenim narodima. Ona slučajno načuje planove o atentatu na predsjednika jedne afričke zemlje, koji se priprema za obraćanje pred Generalnom skupštinom UN-a. Scenaristi su zemlju izmislili i nazvali je Matobo. Zatim su u suradnji s lingvistima izmislili i jezik, zapravo kombinaciju dva jezika koji se često govore u istočnoj i južnoj Africi. Tako je Nicole Kidman za svoju ulogu morala naučiti govoriti jezik koji uopće ne postoji. Osim toga, zanimljivo je da je Prevoditeljica prvi film u povijesti kojem je dopušteno snimanje unutar zgrade UN-a u New Yorku, a Nicole se za ulogu pripremala u prevoditeljskoj kabinu u zgradbi UN-a dok se raspravljalio o stanju u Iraku. U glavnim ulogama solidan su posao odradile ponajbolje holivudske zvijezde Penn i Kidman, ali visoka očekivanja od filma na žalost nisu ostvarena. Glavni krivac tome ostarjeli je Pollack, koji je već zagazio u osmo desetljeće. Daleko su dani kada smo se odusevljavali vrhuncem njegove karijere, političkim trilerom "Tri kondorova dana" s Robertom Redfordom. U Prevoditeljici Pollack previše pametuju o afričkim divljacima i u genocid ogrežlim samodršcima, a u trenucima kada napetošću treba zagrijati atmosferu previše je predvidljiv. K tome, već na samom početku čujemo da Amerikanici ne priznaju Međunarodni sud za zločine u Haagu, no to ih uopće ne ometa u veličanju svoje demokracije. Ovaj film je korak previše u karijeri izvanrednog redatelja kojem je netko trebao reći - bilo je dosta, podite u zaslugu mirovinu.

Leon RIZMAUL

7. svibnja 1861. Rođen Rabindranath Tagore

Poznati indijski književnik, filozof i glazbenik iz Bengala Rabindranath Tagore već s osam godina pisao je stihove, a 1913. dobio je Nobelovu nagradu za svoju poeziju. Pisao je liriku, drame, romane, dječju književnost. Svoje pjesme sam je uglazbio, a poezija mu se odlikuje pobožnošću i mističnošću ali i simbolikom i rodoljubljem. Tako ne iznenađuje činjenica da je autor teksta i glazbe za indijsku nacionalnu himnu. Bio je sljedbenik idea univerzalne kulture i taj ideal je želio ostvariti na svom međunarodnom sveučilištu osnovanom na njegovom posjedu u Šantiniketanu. Bio je razočaran i obešrabren zapadnjačkim materializmom i ratobornošću. Zbog toga je često putovao Europom, Amerikom i Azijom, držeći predavanja u kojima se zalagao za mir i razumijevanje među narodima. Prigodom drugog posjeta Evropi, Tagore je 1926. došao i u Zagreb. Kulturni djelatnici, društva i organizacije natjecali su se u gostoprimgstvu. Tagore je u Zagrebu održao dva predavanja na engleskom jeziku, dok je pjesme čitao na bengalskom.

12. svibnja 1937. Okrunjen britanski kralj George VI.

Pola godine nakon što se njegov brat Edward VIII. odrekao krune zbog ljubavi prema pučanki, George VI. okrunjen je za britanskoga kralja. Krunjenje je održano u westminsterskoj opatiji u Londonu, a procesija krunjenja snimljena je filmskim kamerama BBC-a (prvi put u povijesti), dok se izravni radioprijenos čuo i preko oceana, u Americi. Odmah nakon stupanja na prijestolje, George je krenuo u niz državničkih posjeta drugim zemljama, pa je tako bio prvi britanski kralj u službenom posjetu SAD-u i Kanadi. Tijekom II. svj. rata, zajedno sa suprugom Elizabetom (kasnije poznatom kao Kraljica majka), ostao je u Londonu, podnoseći žestoka nacistička bombardiranja svoga doma - Buckinghamske palače. U poslijeratnom razdoblju njegov najvažniji potez bilo je priznanje neovisnosti Indije 1947. Kralj George VI. umro je u veljači 1952. godine, a na prijestolju ga je zamijenila prvorodena kći Elizabeta, koja je na položaju britanske kraljice i danas.

Leon RIZMAUL

SLOVO DUHOVNOSTI**Put**

Često čujemo kako ne možemo s nekim, kako nam je šef nemoguć, kako bismo nekoga promijenili i slično. Vjernici svakodnevno mole u Očenašu: "Otpusti nam duge naše, kako i mi otpuštamo dužnicima našim". Znači, temelj svake promjene i slobode je praštanje. Evo i puta za promjenu drugih, a i nas samih:

1. sabrati se i u duhu "otići" do osobe koja nas je/koju smo uvrijedili
2. zamoliti tu osobu za oproštenje - također u duhu i mašti
3. obećati da nikada više nećemo tu osobu ogovarati, kritizirati, mrziti...
4. zavoljeti tu osobu i pustiti da naš pokušaj ljubavi "potec će" po njoj

Važno je, da bismo uspjeli, cijelo vrijeme - također u duhu - držati Isusa za ruku koji je nama sve oprostio, kako bismo i mi drugima praštali. Ako je konflikt s nekom osobom (suprugom, roditeljima, susjedima...) bio teži, treba sve ponoviti više puta.

Mirko Čosić

Oprema legionara

Od samog osnutka godine 1831. pripadnici francuske Legije stranaca nosili su odore koje su bile posebno sašivene i pripremljene za uvjete u kojima su djelovali. Zvuči nevjerojatno, ali u jednom trenutku svojeg vojnog djelovanja u sjevernoj Africi nosili su duge, reklo bi se, zimske ogrtače. Lanene odore pravilo su postale tek od 1937.

U skladu sa sjevernoafričkim običajima tunika se uvalčila u hlače i prikrivala širokim pojasmom čija se boja razlikovala ovisno o struci, odnosno položaju onoga tko ga je nosio, a kao prepoznatljive odrednice razvile su se oznake u zelenoj boji i tradicionalna bijela i okrugla kapa, diljem svijeta popularni znak raspoznavanja poznat pod nadimkom *kepi*.

U godinama uoči I. svj. rata u standardnu opremu legionara spadao je pribor za osobnu higijenu: u torbici

s priborom redovito su bili i supozitoriji za sprječavanje začepljenja.

U novčaniku tamne kaki boje bili su vojna knjižica, mali notes i kartica s osobnim podacima legionara. Pričuvno pokrivalo za glavu bilo je boje senfa, a u posebnoj se torbici nosio pribor za održavanje odjeće.

U opremu su spadale i duge gaće, ali i potkošulja s okruglim ovratnikom sašivena od platna s prugastim uzorkom te vunene čarape.

Zanimljiva je bila fenjeru nalik džepna svjetiljka, koja se nosila u posebno oblikovanoj kutiji, a obvezatan dio opreme bio je i dugačak konopac potreban u različitim operacijama. Njegova dužina nije bila u potpunosti standardizirana, već je ovisila o uvjetima i vremenu u kojem je postrojba djelovala.

Premda nisu bile obvezatni dio opreme, često su se mogle naći i pričuvne hlače u kojima se moglo raditi, odnosno ukopavati u pijesak ili na neki sličan način pripremati bojni položaj. U obvezatni je dio spadala knjiga *Le renegat* autora Andrea Armandyja, naglašene romantične note primjerene tom vremenu.

Jurica MILETIĆ

www.pafmuseum.com.pk

Muzeji ratnog zrakoplovstva institucije su koje su inicirale mnoge države, no, ona prva inicijativa u pravilu je stigla iz samih zrakoplovnih snaga. Takav je slučaj i s Pakistanom, čiji je zrakoplovni muzej jedan od primjera kako se cjeni ta vrlo važna grana oružanih snaga. Site koji preporučujemo službena je

Internet stranica muzeja pakistanskog ratnog zrakoplovstva i nudi sadržaj koji će zanimati velik broj ljubitelja zrakoplovstva.

Linkovi na vrhu stranice *otkrivaju* i sadržaj sitea, a osobitu pozornost treba dati virtualnom pregledu muzeja (*Virtual Tour*) i pakistanskim ratnim herojima (*Heroes*), linkovima koji su održani jako dobro, a količina informacija i kvaliteta fotografija je na iznimno visokoj razini.

Pod linkom *Lighter side* nalazi se također zanimljiv sadržaj, a riječ je o službenim tiskovinama muzeja, karikaturama i, nazovimo to tako, laganijim temama vezanim uz ratno zrakoplovstvo.

Ukoliko vas zanimaju eskadrile, kako povijesne, tako i aktualne, pakistanskog ratnog zrakoplovstva, predlažemo da slijedite link www.pafmuseum.com.pk/contents/Pafinfo.htm, te na meniju s lijeve strane otvorite podstranicu koja vas zanima. Nažalost, slika u *high rez* formatu nema, no i oznake eskadrila i postavljene fotografije su srednje i uporabljive rezolucije.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremila M. ALVIR

1. Vojno-redarstvena akcija *Bljesak* počela je 1. svibnja 1995. u:

- A 5,30 sati
- B 8,00 sati
- C 10,45 sati

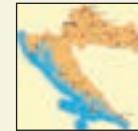

2. Okučani su oslobođeni:

- A 1. svibnja 1995.
- B 2. svibnja 1995.
- C 3. svibnja 1995.

3. U *Bljesku* je potpuno oslobođen teritorij:

- A Vukovarsko-srijemske županije
- B istočne i zapadne Slavonije
- C Brodsko-posavske županije

4. U vrijeme *Bljeska* načelnik Glavnog stožera OSRH-a bio je:

- A general Anton Tus
- B general Janko Bobetko
- C general Zvonimir Červenko

5. Tadašnji zapovjednik Stožera vojske tzv.

- RSK* bio je:
- A general Milan Čeleketić
 - B general Dušan Lončar
 - C Milan Martić

Ljeto 2005.

Djelatnici MORH-a, pripadnici OS-a RH, invalidi, udovice, djeca i roditelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja i članovi njihove uže obitelji, te umirovljeni djelatnici MORH-a i OS-a RH i ove turističke sezone mogu po povoljnim uvjetima ljetovati u hotelima "Zagreb" - Split i "Veli Jože"- Pula.
Ljetovanje je organizirano kao sedmodnevni paket-aranžmani (polupansion, puni pansion).

Rezervacije i informacije mogu se dobiti na recepcijama hotela.

Hotel "Veli Jože" - Pula

- u neposrednoj blizini gradskog središta
 - blizina gradske plaže Valkane
 - otvoren tijekom cijele godine
- I hotel "Veli Jože" - Pula
Bečka 7, 52000 Pula
tel. 052/ 551-182, 551-320
fax: 052/ 214 - 240

Hotel "Zagreb"- Split

- u neposrednoj blizini Splita
 - vlastita plaža, sportsko-rekreativni sadržaji
 - otvoren tijekom cijele godine
- I hotel "Zagreb" Duijovo
Put Duijova 23, 21000 Split
tel. 021/ 353-260
fax: 021/353-202